SVOBODA
Founded in 1893 in Jersey City, NJ
Published by the Ukrainian National Association

www.svoboda-news.com

СВОБОДА

Видає Український Народний Союз

Пам'ятаймо про Україну!

Рік 120, ЧИСЛО 9, П'ЯТНИЦЯ, 1 БЕРЕЗНЯ 2013 РОКУ 1893 Vol. 120, No. 9, FRIDAY, MARCH 1, 2013 $1.00

Відбулася 16-та зустріч „Україна – Европейський союз"

Президент України Віктор Янукович, голова Европейської Ради Герман Ван Ромпей і голова Европейської Комісії Жозе Мануель Баррозу під час зустрічі в Брюселі. (Фото: УНІАН)

БРЮСЕЛЬ. – 25 лютого відбулася 16-та з черги зустріч „Україна–Европейський союз", на яку покладали великі надії багато українських та европейських політиків. Зустріч відбувалася – і спостерігачі вважають цю обставину важливою – в будинку Ради Европи. На урочистій церемонії відкриття були присутні Президент України Віктор Янукович, Голова Ради Европейського союзу Герман Ван Ромпей і Президент Европейської комісії Жозе Мануель Баррозу.

Також Україну представляли керівник адміністрації Президента України Сергій Льовочкін, Віце-прем'єр Юрій Бойко, Міністер закордонних справ Леонід Кожара, Міністер юстиції Олександер Лавринович, Міністер енергетики та вугільної промисловости Едуард Ставицький.

Як повідомили українські та европейські засоби масової інформації, головною темою обговорення була перспектива укладення Угоди про асоціяцію між Україною та ЕС, що може зреалізуватися під час зустрічі у Вільнюсі 28-29 листопада цього року.

У своєму коментарі напередодні зустрічі Г. В. Ромпей і Ж. М. Баррозу („Українська правда", 24 лютого) наголосили:

(Закінчення на стор. 1)

У Польщі В. Янукович почув добрі поради

Юрій Савицький

ВАРШАВА. – Протягом двох днів, 20 і 21 лютого, Президент України Віктор Янукович перебував у Польщі з робочою візитою. 21 лютого у курортному містечку Вісла, що на півдні країни, він зустрівся з президентами Польщі та Словаччини – Броніславом Коморовським та Іваном Ґашпаровичем. Польський і словацький керівники переконували главу української держави здійснити в Україні низку рішучих реформ. Інакше, застерігали вони, розмови про асоціяцію України з Евросоюзом будуть заморожені.

Президенти України, Польщі та Словаччини зустрілися з представниками засобів масової інформації просто неба. На тлі мальовничих Карпат під супровід церковних дзвонів, що долинали з місцевого храму, В. Янукович обіцяв прислухатися до порад Б. Коморовського та І. Ґашпаровича.

Звертаючись до присутніх у Віслі журналістів, Б. Коморовський кілька разів наголосив на тому, що зустріч президентів відбувається в надзвичайно важливий для України час. Він нагадав, що наступного тижня в Брюселі відбуватиметься зустріч „Україна-Европейський союз", присвячена питанням евроінтеґрації України.

Саме тепер, вважає польський Президент, вирішується доля багатьох зусиль, вкладених Києвом у підготування Угоди про асоціяцію

(Закінчення на стор. 4)

Жива пам'ять про великого Ісповідника Віри

РИМ. – 9 лютого цього року виповнилось 50 років від дня прибуття Патріярха Йосифа Сліпого до Риму після 18 років радянських тюрем і заслань. Заходи на вшанування пам'яті про цього Великого Ісповідника Віри відбуватимуться впродовж 2013 року в усіх країнах поселення українців. Закономірно, що саме Рим став тим місцем, де офіційно розпочались відзначення цієї важливої для Української Католицької Церкви дати.

9-10 лютого цього року зусиллями Релігійного Товариства „Свята Софія" в Римі, США, Великій Британії, та в Інституті св. Климента Папи Українського Католицького Університету цю подію відзначено науковою конференцією та поїздкою до місць, тісно пов'язаних з першими днями перебування Блаженнішого на волі. Серед них – монастир в містечку Ґроттаферрата, яке розташоване за 19 кілометрів на південний схід від Риму.

Наукова конференція, яка відбулася 9 лютого в конференц-залі при соборі св. Софії у Римі, була присвячена темі „Патріярх Йосиф Сліпий – богослов і муж Церкви" і складалася з двох сесій. У ранішній сесії, модератором якої був довголітній співпрацівник Патріярха Йосифа о. д-р Іван Дацько, з доповіддями виступили: д-р Марія Горяча, яка на базі архівних мате-

(Закінчення на стор. 2)

Доповідачі конференції (зліва): д-р Ірина Іванкович (Філядельфія); Сестра Ігнатія Гаврилик, ЧСВВ, (Рим); д-р Марія Горяча (Львів); єромонах Полікарп Марцелюк, ЧСВВ, (Рим); о. д-р Іван Дацько (Рим).

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

Кардиналові Л. Гузарові – 80 років

КИЇВ. — 26 лютого колишньому Верховному Архиєпископові Української Греко-Католицької Церкви (УГКЦ) Кардиналові Любомирові Гузарові виповнилося 80 років. У Святоюрському соборі у Львові відправлено Літургію з нагоди його ювілею. У Богослужінні взяли участь глава УГКЦ Святослав Шевчук, а також єпископи, парафіяни і представники місцевої влади. Молодіжна комісія УГКЦ оголосила конкурс на найкраще привітання кардиналові Л. Гузарові в авдіо, відео, фото чи текстовому форматі. Переможці конкурсу зможуть особисто привітати Владику Любомира і поспілкуватися з ним 28 лютого у Києві. Л. Гузар народився 26 лютого 1933 року у Львові. Тут навчався у народній школі і закінчив першу клясу гімназії. У 1944 році родина виїхала в Австрію, а через п'ять років – у США. В Америці майбутній глава УГКЦ закінчив середню школу, духовну семінарію. Богослов'я студіював у Католицькому університеті Вашінґтону. 30 березня 1958 року був висвячений на священика. У 1960-их роках студіював філософію і здобув ступінь маґістра. З 1969 до 1972 років студіював у Римі і став доктором богослов'я. Блаженніший Любомир з 1972 склав монаші обіти у монастирі св. Теодора Студита в Італії. А у 1977 році був висвячений Патріярхом Йосипом Сліпим на єпископа УГКЦ. У 1993 році Єпископ Л. Гузар повернувся в Україну, прийняв українське громадянство. З 2005 до 2011 років був главою УГКЦ. *(Радіо „Свобода")*

Верховна Рада відновила працю

КИЇВ. — Опозиція досягла компромісу з більшістю щодо особистого голосування. Верховна Рада України, трибуну якої понад два тижні блькувала опозиція, відновила працю. Парлямент вирішив вилучати депутатські картки, які беруть участь у голосуваннях за відсутности в залі засідань їхнього власника. Рада також ухвалила заяву про евроінтеґраційні прагнення України. Після цього депутати закрили засідання. Наступний раз вони мають зібратися 5 березня. Опозиціонери цілодобово блькували трибуну й президію Ради від 5 лютого, вимагаючи введення персонального голосування депутатів. 22 лютого в опозиції заявили, що досягнули компромісу з парляментською більшістю в цьому питанні. У залі прозвучав Державний гимн і зареєструвалися 346 депутатів парляменту. За проєкт закону щодо правил особистого голосування проголосували 339 депутатів при мінімально необхідних 226. За новим реґляментом, речник має призупинити розгляд питань порядку денного, якщо хтось голосує не своєю карткою, і вилучити таку картку. Як сказав депутатам голова парляменту Володимир Рибак, Рада збирається доручити Національній Академії Наук розробити нову електронну систему, яка ґарантуватиме особисте голосування парляментарів. *(Бі-Бі-Сі)*

Керівництво Криму порушує права татар

СЕВАСТОПІЛЬ. — У Меджлісі стверджують, що керівництво автономії підтримує „ґльобальний наступ" на права татар в Криму. Як заявив 24 лютого голова кримськотатарського законодавчого органу Мустафа Джемілєв, команда очільника кримського уряду Анатолія Могильова звільняє з органів влади висуванців Меджлісу, замінюючи їх представниками марґінальних, але лояльних до влади кримськотатарських організацій. „І я вважаю, що це заділ на 2015 рік. Вони апріорі думають, що кримські татари не підтримуватимуть кандидатуру Віктора Януковича на президентських виборах, звідси і пішла така зачистка. Але, повірте, ефект буде зворотним. Тому що навіть люди, які не цікавилися політикою, тепер замисляться – а на кого влада змінює представників Меджлісу?" – заявив М. Джемілєв, який є членом фракції „Батьківщина" у Верховній Раді. За його словами, фінансування держпрограми облаштування репатріянтів скоротили до мінімуму, а представницький орган народу іґнорують. У Меджлісі підрахували, що нинішня влада замінила на різних посадах вже 22 їх висуванців. Раніше А. Могильов заявляв, що попросить Київ збільшити фінансування для потреб кримських татар. *(Бі-Бі-Сі)*

Чергова диверсія проти українства

Заява Українського ПЕН-центру

5 лютого Українське радіо „Культура" (Третій канал Національного радіо України) замовкло. Сталося це без будь-якого попередження – просто на частоті 72.8 в діяпазоні ультракоротких хвиль, на яких діяли програми єдиного в Україні культурологічного радіоканалу, об 11-ій годині запанувала тиша. Слухачі, котрі телефонують з цього приводу на Третій канал, дістають трафаретну відповідь, яка нічого не пояснює: „На жаль, наші програми більше не звучатимуть в FM-діяпазоні – через недостатнє фінансування".

Втрата каналу, на якому звучали цікаві літературні, музичні, мистецькі програми, – відчутна втрата, надто в час неприхованого наступу на все українське, починаючи з самої державної мови. Це – відверте посягання на права чисельної авдиторії, – в тих реґіонах, де він досі ще був доступний. Це – зневага щодо прекрасної команди штатних і позаштатних журналістів, які в нашу інформаційну добу зуміли завоювати серця радіослухачів. Натомість буде в нас, найімовірніше, ще один FM-канал, який, слідом за іншими, потуратиме невибагливим смакам, водночас такі смаки насаджуючи та культивуючи.

Безкарність державних чиновників, що так виразно проявилася в недавній ідентичній ситуації з телеканалом ТВі, знову і знову породжує беззаконня. Громадськість України намагаються „втопити" у каламутній воді бюрократичних параграфів та циркулярів, проте щораз чіткіше проступає очевидний результат їхнього застосування: страждає від цього передусім українська культура, яку намагаються всіляко обмежити, а де можна – то й нищити.

Український центр Міжнародного ПЕН-центру вимагає повернути радіоканал „Культура" в радіопростір України й зупинити нищення української культури.

Мирослав Маринович,
Президент Українського ПЕН-центру
8 лютого

Вшанували пам'ять Ольги Басараб

Марта Осадца

ЛЬВІВ. – 12 лютого на вшанування пам'яті Ольги Басараб відбулися урочистості біля могили видатної українки на Янівському кладовищі. Учасники заходу поклали вінки і квіти до пам'ятника. Військовий капелян о. Михайло Білецький з ґарнізонного Храму свв. апостолів Петра і Павла Української Греко-Католицької Церкви відслужив Панахиду.

Потім відбулося віче, у якому взяли участь представники місцевої влади, члени міського відділення Союзу Українок, товариства „Меморіял" ім. Василя Стуса, обласної організації Товариства українок ім. Ольги Басараб, Пластового куреня ім. Ольги Басараб, товариств „Надсяння" ім. Олени Теліги, „Україна-Світ". Почесну варту несли курсанти військового училища ім. Героїв Крут.

На вічі виступили голова Товариства українок ім. О. Басараб Ярослава Ваврисевич і директор школи ім. Маркіяна Шашкевича Ігор Федик.

На завершення був виконаний гимн пластунів, а юначки куреня ім. О. Басараб та інші запалили свічки пам'яті про нескорену українську патріотку.

Покладання квітів до пам'ятника на могилі Ольги Басараб. (Фото: Марта Осадца)

Жива пам'ять...

(Закінчення зі стор. 1)

ріялів представила тему „Справа звільнення Митрополита Йосифа Сліпого у 1963 році". Д-р І. Дацько поділився особистими спогадами про „перші кроки Патріярха Йосифа на волі. Отець д-р Іван Музичка розповів про свої зустрічі з Патріярхом у доповіді „Мої перші зустрічі з Блаженнішим Йосифом".

У рамках післяобідньої сесії, модератором якої була д-р М. Горяча, доповіді виголосили: єромонах Полікарп Марцелюк, ЧСВВ, на тему „Слуга Божий Кир Йосиф у Римі – перші кроки після звільнення. Компаративна аналіза на основі неопублікованих джерел архіву Отців-василіян"; Сестра Ігнатія Гаврилик, ЧСВВ, на тему „Патріярх Йосиф і Сестри- василіянки"; д-р Ірина Іванкович висвітлила тему „Товариство „Свята Софія" в США в світлі „Заповіту" Патріярха Йосифа".

У ході дискусій доповідачі мали змогу відповісти на низку запитань, які цікавили слухачів. Після завершення усіх заходів, присвячених зазначеному ювілеєві, буде видано збірник доповідей.

В рамках конференції слухачі мали нагоду ознайомитися з виставкою „До Світла Воскресіння крізь терни катакомб", присвяченою 20-літтю виходу Української Греко-Католицької Церкви з підпілля. Виставка складається з 20 тематичних банерів, які розповідають про численні життєві історії представників греко-католицького клиру, чернецтва, мирянства. У кожній з них відображена неповторна людська доля, а усі разом вони становлять свідчення глибокої християнської віри та незламної вірности своїй Церкві й народові. Виставка триватиме до кінця березня.

10 лютого, в рамках святкування, Преосвященний Діонісій (Ляхович), Апостольський візитатор в Італії, відслужив Архиєрейську Божественну Літургію в соборі св. Софії у Римі. У своїй проповіді він наголосив на геройському прикладі Патріярха Йосифа, який надихає нас бути вірними синами і доньками своєї Церкви і народу. Опісля учасники конференції відбули прощу до колишнього монастиря Отців-студитів на Студіоні, що його придбав Патріярх Йосиф, а також до монастиря у Ґроттаферраті, де Блаженніший провів перші тижні свого перебування у вільному світі.

У Філядельфії 50-ліття виходу на волю Патріярха Йосифа відзначатимуть конкурсом деклямування „Через терни до зірок", який відбудеться 2 березня в „Нашій Українській Рідній Школі". Конкурс відбудеться під патронатом Центру студій спадщини Патріярха Йосифа, що діє під егідою Товариства „Свята Софія" в США, та Української Федеральної Кредитової Кооперативи „Самопоміч".

Прес-служба Товариства „Свята Софія"

Стали на захист обсерваторії

Сергій Горицвіт

СИМФЕРОПІЛЬ. – 5 лютого працівники Науково-дослідного інституту „Кримська астрофізична обсерваторія" і студенти з громадської організації „Пряма дія" провели акцію протесту біля представництва Президента в Автономній Республіці Крим та біля Ради міністрів Криму.

За поданням міністра освіти, науки, молоді та спорту Дмитра Табачника Кабінет міністрів вирішив позбавити обсерваторію статусу юридичної особи і передати до Київського національного університету ім. Тараса Шевченка.

З цим рішенням не погодилися астрономи, оскільки воно загрожує існуванню унікального наукового закладу. Вони вимагають передати обсерваторію Національній Академії Наук України, щоб уникнути відчуження і безконтрольної забудови земель обсерваторії.

Спроби такі вже робилися у 2010 році, коли фірма „Консоль" збиралася поруч з унікальними телескопами побудувати готель, ресторан, розважальні заклади. Лише рішучий протест наукової громадськости зірвав ці наміри.

Кримська обсерваторія здатна вирішувати широке коло актуальних астрофізичних і астрометричних завдань. Дев'ять з 26 її телескопів визнані національним надбанням України, а радіотелескоп ТР-22 входить до світової мережі радіоінтерферометрії. Обсерваторія здобула світове визнання, її наукові проєкти відповідають найвищим стандартам, а частина з них є міжнародними.

Акція у Симферополі на захист Кримської обсерваторії.

Хворі на СНІД – у пастці бездіяльности

Світлана Орел

КІРОВОГРАД. – Кіровоградська область – одна з небагатьох областей України, де Центр профілактики і боротьби з ВІЛ/СНІД перебуває в катастрофічних умовах.

У 2000 році, коли він був заснований, хворих було незрівнянно менше, тому центрові виділили дві кімнати у обласному диспансері. У одній приймали хворих епідеміолог та інфекціоніст, в іншій брали кров на аналіз. Через кілька років надали ще кілька кімнат. Але вже майже 10 років – жодних зрушень. А кількість пацієнтів лише за 2011 рік зросла на 358 осіб, за перше півріччя 2012 року – на 233 особи. Але волання працівників центру про допомогу ніхто не чує.

Штатний розпис передбачає, що у центрі має працювати 66 осіб. Має бути стаціонар, де інфіковані люди можуть пройти необхідне лікування. Стаціонару досі немає, медична допомога надається у звичайних закладах.

„Різниця між інфікованими і здоровими людьми, – розповідає голова обласного відділення благодійної організації „Всеукраїнська мережа людей, які живуть з ВІЛ-СНІД" Олександер Александров, – у тому, що перші відчувають постійну внутрішню напругу і страх, що хтось дізнається про їхню хворобу. Деякі не говорять про це навіть близьким. А на тлі ослабленого імунітету звичайнісінька застуда може призвести до серйозних ускладнень, а то й до смерті. Таких випадків багато. Якось у молодого чоловіка не змогли правильно діягностувати таксоплазмоз, який виявився клінічним проявом ВІЛ-інфекції. В результаті він осліп у 22 роки. Робота з ВІЛ-інфікованими – окремий напрям у медицині, який має бути відповідно організований".

„П'ята частина з 1,758 офіційно зареєстрованих ВІЛ-інфікованих в області, – ділиться наболілим соціяльний працівник Наталя Ісаєва, – не ходить, не може себе обслуговувати. Ліки для них передаємо попутніми автобусами. Просимо знайомих, щоб хоч якось їм допомогти. Вони фактично полишені самі на себе".

У Кіровоградському центрі його пацієнти можуть отримати лише невелику консультацію, взяти необхідні препарати і здати кров, бо тут працює тільки 16 осіб в жахливій тісняві. Педіятр та інфекціоніст змушені приймати хворих в одному кабінеті. Провітрити його немає ні часу, ні можливості.

У центрі немає навіть свого туалету, в деяких кімнатах така велика вологість, що слизняки часом псують документи. Деякі зразки для аналізи ВІЛ-статусу доводиться возити в лябораторії Одеси, деякі – до Києва. Грошей на це не виділяють.

Дозвіл працювати лябораторія отримала тільки на рік – немає кондиціонерів, не вистачає холодильників для зберігання тест-систем. Кілька місяців тому, профільна комісія обласної ради, розуміючи катастрофічне становище центру, запропонувала розмістити його в обласному наркологічному диспансері, потіснивши господарів. Відразу було наведено багато арґументів, чому цього робити не можна. І влада їх почула. Але вона не чує волання про допомогу пацієнтів центру, які написали у різні інстанції десятки скарг, виходили на пікетування обласного управління охорони здоров'я.

За всі роки роботи центру жодного разу він не фінансувався в повному обсязі. Центр не має права надавати платні послуги чи збирати благодійні внески, як це робиться в інших лікувальних закладах. Центр зобов'язаний з профілактичною метою обстежувати щороку не менше як 5 відс. населення. Тільки на це необхідно 450 тис. грн. Де їх узяти?

До всіх цих бід центр рік працював без головного лікаря. Валентину Лазарєву, яка працює в центрі з дня його створення, не призначили головним лікарем. На цю посаду лише недавно призначили Галину Божок.

У випадку з Центром профілактики і боротьби з ВІЛ/СНІД, якщо не дослухатися здорового глузду, може вийти великий занепад, який ще більше зашморгне ту пастку, в якій і так знаходяться пацієнти центру.

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

За марш протесту ніхто не платив

КИЇВ. — 25 лютого, у день проведення у Брюселі зустрічі „Україна-Европейський союз", у Києві представники опозиції влаштували марш протесту проти політичних репресій. По завершенні віча на Майдані Незалежности кілька сотень осіб підійшли до організаторів і стали отримувати гроші. У партії „Батьківщина" заперечують, що платили протестувальникам. Люди вийшли добровільно. Про це 26 лютого заявив провідник фракції „Батьківщина" у Верховній Раді Арсеній Яценюк. „Так, „Батьківщина" категорично заперечує це (факт роздання грошей)", – сказав він. Він нагадав, що у вічу „брали учать багато різних політичних сил". „Хороша новина для Віктора Януковича – в опозиції грошей немає. Погана новина для В. Януковича – люди виходять проти нього навіть без грошей. Але гроші є у Партії Реґіонів", – сказав А. Яценюк. На уточнююче питання, навіщо партії влади платити опозиційним мітинґувальникам, А. Яценюк порекомендував спитати у Партії Реґіонів. *(УНІАН)*

„Наша Україна" – без С. Бондарчука

КИЇВ. — За спробу розколу партії „Наша Україна" виключила зі своїх лав Сергія Бондарчука та ще шістьох членів. Про це 24 лютого повідомила член політради партії Ірина Ванникова. Також на засіданні політради „Нашої України" 24 лютого прийнято рішення призупинити діяльність обласних осередків – Полтавської, Тернопільської, Чернігівської, Волинської, Закарпатської та Київської областей. Нагадаємо, у січні провідник партії Віктор Ющенко і тодішній голова політради С. Бондарчук намагалися провести два паралельних засідання політради, але на жодній з них не було кворуму. *(„5-канал")*

Л. Кучму знову звинувачують

КИЇВ. — У Генеральної прокуратури України є достатньо доказів, які підтверджують причетність другого Президента України Леоніда Кучми до замовлення вбивства журналіста Георгія Ґонґадзе, заявив 20 лютого перший заступник Генерального прокурора України Ренат Кузьмін в етері радіостанції „Ехо Москви". „У нас є достатньо доказів, які підтверджують причетність Л. Кучми до цього злочину. І ми зараз займаємося розслідуванням та збором всіх можливих доказів", – сказав Р. Кузьмін. Наприкінці січня Печерський районний суд Києва засудив екс-главу департаменту зовнішнього спостереження Міністерства внутрішніх справ України Олексія Пукача до довічного ув'язнення, визнавши винним у вбивстві Г. Ґонґадзе. Після оголошення вироку О. Пукач заявив, що сприйме свій вирок, „коли зі мною будуть сидіти Кучма і Литвин". *(Бі-Бі-Сі)*

Помер Микола Сингаївський

КИЇВ. — 22 лютого помер відомий український письменник, автор знаменитої пісні „Чорнобривці" Микола Сингаївський. Як повідомляє „Українська літературна газета", М. Сингаївський помер у віці 77 років після тривалої хвороби. Письменник народився 12 листопада 1936 року у невеличкому селі Шатрище Коростенського району Житомирської області. Навчаючись у Київському університеті, позаштатно працював у редакціях різних газет. Після закінчення університету працював завідувачем відділу поезії „Літературної України", заступником директора Бюра пропаґанди художньої літератури Спілки письменників України, завідувачем відділу літератури та мистецтва журналу „Ранок". Протягом багатьох років – головним редактором журналу „Піонерія". Перші його твори друкувалися в районній газеті „Радянське Полісся" і в обласній – „Радянська Житомирщина". Пізніше в газеті з'явилася добірка віршів з напутнім словом Максима Рильського. У 1958 році побачила світ перша збірка для дітей „Жива криничка". Схвальним словом про неї відгукнувся Михайло Стельмах. М. Сингаївський написав понад 10 книг , з них половина – для дітей. Багато мелодій, написаних композиторами на вірші поета, отримали надзвичайну популярність. *(„Кореспондент")*

АМЕРИКА І СВІТ

Дж. Кері – в закордонному турне

ЛОНДОН. — Державний секретар США Джон Кері 25 лютого зустрівся з Прем’єр-міністром Великобританії Дейвидом Камероном і Міністром закордонних справ Віліямом Гейґом. У ході свого першого закордонного турне в якості глави американської дипломатії Дж. Кері також відвідає Німеччину, Францію, Італію, Туреччину, Єгипет, Савдійську Арабію, Об’єднані Арабські Емірати і Катар. У Державному департаменті повідомили, що однією з ключових тем його зустрічей з представниками держав буде Сирія. Сам Дж. Кері називає свою поїздку „турне слухання“. Він також плянує зустрітися з керівництвом сирійської опозиційної коаліції. У Берліні він зустрінеться зі своїм російським колеґою Сергієм Лавровим. Вашінґтон і Москва займають різну позицію щодо вирішення сирійської проблеми, а взаємини між двома державами ускладнилися у зв’язку з плянами США щодо розміщення системи протиракетної оборони в Европі. Державний департамент повідомив, що в Парижі Дж. Кері обговорить питання співпраці Вашінґтону з Францією та іншими країнами в справі стабілізації ситуації в Малі – західньоафриканській країні, яка страждає від дій ісламських бойовиків. На Близькому Сході Дж. Кері зустрінеться з керівництвом Ліґи арабських держав для обговорення проблем, що стоять перед реґіоном, і для пошуку консенсусу щодо шляхів їх вирішення. *(„Голос Америки“)*

Вибори в Італії стривожили Европу

РИМ. — Бльоки Сильвія Берлусконі і П’єра Люїджі Берсані отримали практично однакові висліди. Европейські політики та ринки схвильовано відреаґували на результати загальних виборів в Італії, що відбулися 24-25 лютого та які створили патову ситуацію між лівоцентристським та правоцентристським бльоками. Франція та Німеччина закликали продовжувати реформи, а в Еспанії результат назвали „стрибком у нікуди“. Італійські ринки різко впали, а фондові біржі в Европі відреаґували зниженням вартости акцій. Голосування відбулося на тлі глибокої рецесії та суворих заходів бюджетної економії. Правоцентристський провідник С. Берлусконі сказав, що потрібно не допустити нових виборів, і закликав шукати вихід з глухого кута. Екс-прем’єр натякає на можливість доволі незґрабного альянсу з своїми лівоцентристськими опонентами. Після підрахунку всіх голосів у межах країни виявилося, що лівоцентристський блок П. Л. Берсані отримав найбільше місць у нижній палаті, однак, не зміг забезпечити собі більшість у Сенаті. Европейські політики закликали до спокою та висловлювали стурбованість результатом виборів. Речник Европейської комісії Олів’єр Бейлі сказав, що Европейський союз очікує від Італії „шанобливого ставлення до своїх зобов’язань“ з пониження боргу та дефіциту бюджету і проведення інших структурних реформ. *(Бі-Бі-Сі)*

Главою Куби знову став Р. Кастро

ГАВАНА, Куба. — Рауль Кастро, чинний голова Державної ради Куби (президент), 3 лютого переобраний на новий п’ятирічний термін. 81-річний Р. Кастро, брат кубинського національного провідника Фіделя Кастра, став виконуючим обов’язки глави держави, коли його брат захворів. Офіційно Р. Кастро очолив Державну раду в 2008 році. Саме з його ініціятиви на Кубі незабаром має з’явитися заборона держслужбовцям, у тому числі і президентові, займати один пост два терміни поспіль. Сам Р. Кастро вже оголосив, що на третій термін йти не має наміру. Першим віце-президентом Куби був обраний колишній Міністер освіти Міґель Діяс-Канель Бермудес. Деякі спостерігачі відзначають, що саме 53-річний колишній інженер стане наступником Р. Кастра. М. Бермудес є найбільш високопоставленим кубинським чиновником серед тих, що не брали участь у Кубинській революції 1959 року. Вибори президента проводилися в Національній асамблеї Куби. На відкритті сесії Національної асамблеї виступив особисто Ф. Кастро. Вибори до парляменту відбулися 3 лютого в основному на безальтернативній основі. *(„День“)*

У Польщі В. Янукович...

(Закінчення зі стор. 1)

з Евросоюзом. За словами Б. Коморовського, він почув від В. Януковича позитивний сиґнал про те, що український Президент до Брюселю поїде не з порожніми руками, а повезе на зустріч перелік дотеперішних реформ в Україні, на які очікує ЕС, а також пляни подальших системних змін у державі.

„Крім цього, я хотів би розповісти про моє особисте переконанння та мій оптимізм щодо виконання цілої низки жестів та рішень, які пан Президент Янукович обіцяв прийняти у справі, важливій з точки зору відбудови позитивного образу України в країнах Евросоюзу і пов’язаних з двома прізвищами – Юлії Тимошенко та Юрія Луценка, колишнього міністра внутрішніх справ“, – зазначив Президент Польщі Б. Коморовський.

Президент Словаччини І. Ґашпарович говорив, що стосунки трьох сусідніх держав цілком непогані. Проте, наголосив він, сусіди України хочуть виразно почути, в яких саме політичних та економічних сферах Київ плянує здійснити реформи.

„Ми дуже зацікавлені в тому, щоб угода про асоціяцію була підписана, бо в нас є побоювання, що якби до цього не дійшло, то розмови про неї будуть заморожені на тривалий період“, – застеріг І. Ґашпарович.

За його словами, він та Б. Коморовський обіцяли допомогти Україні – за умови, що вона виконає ті вимоги, які їй висуває ЕС. Як підкреслив Президент Словаччини, В. Янукович запевнив, що він найближчим часом ухвалюватиме рішення у такій важливій справі, як реформа системи українського правосуддя. Наразі ж, за висловом І. Ґашпаровича, українське правосуддя є вибірковим.

У свою чергу, Президент В. Янукович ствердив, що три сусідні держави об’єднує не тільки карпатський реґіон, а й спільне бачення шляхів евроінтеґрації України, зокрема – „...підходи щодо поглядів інтеґрації України в Европейський союз, щодо реформ, які необхідно сьогодні продовжити, і того пляну, який запропонований нами, Европейською комісією, до листопада 2013 року виконати конкретно і безумовно. Ми вважаємо, що це, перш за все, піде на користь Україні. Це ті реформи, які наближують нас до юридично-правових демократичних стандартів, і економічних, і технічних“.

„Я також хотів би підкреслити, що розуміння з двох сторін – з України і з Европи – того, що, незважаючи на ті складнощі, які є на шляху европейської інтеґрації, Україна була, є і залишається прихильником цього руху, і ми будемо йти по цьому шляху“, – запевнив В. Янукович.

Згадуючи ув’язнених Ю. Тимошенко та Ю. Луценка, В. Янукович говорив, що їхні справи потрібно вирішувати в юридичній площині. Він також згадав про взаємини України з Митним союзом. За словами українського Президента, Київ повинен рахуватися з цим об’єднанням, адже товарообіг України з ним складає 65 млрд. дол.

„Україна шукатиме модель співпраці з Митним союзом в рамках міжнародних зобов’язань, Світової організації торгівлі, не порушуючи при цьому наші міжнародні зобов’язання“, – сказав В. Янукович.

Міхал Кацевич, один з провідних польських публіцистів, результати зустрічі В. Януковича з польським та словацьким президентами коментував без ентузіязму. У польському виданні тижневика „Newsweek“ він написав: „Для Віктора Януковича зустріч у Віслі – це чергова візита з серії візитів останнього шансу. Таких шансів було вже чимало. З часу ув’язнення в 2011 році провідника опозиції Юлії Тимошенко заяви про прагнення інтеґруватися в Европейський союз з уст Януковича звучать несмачно. Смак розмов про Україну в Европі псують переслідування опозиції, нечесні парляментські вибори у жовтні минулого року, нагінки на незалежні засоби масової інформації, а передусім – слабкий запал до впровадження реформ, яких вимагає ЕС. Президент Янукович готує український борщ для европейців за власним рецептом: багато говорить, обіцяє, що хоче України в ЕС, та нічого не робить. А точніше – робить усе, щоб інтеґрація не розпочалася“.

(Радіо „Свобода“)

Відбулася 16-та зустріч...

(Закінчення зі стор. 1)

„Протягом шести років ми проводили інтенсивні перемовини щодо Угоди про асоціяцію, які відповідали високому рівневі амбітности наших взаємин. Ця робота вже завершена. Угода про асоціяцію є найпроґресивнішою угодою цього типу, щодо якої Европейський союз колинебудь вів перемовини з країнами з-поза його меж. Вона є свідченням тих зобов’язань перед Україною та українським народом, які ми беремо на себе. У рамках того, що ми називаємо „глибокою та всеохопною зоною вільної торгівлі“, Угода забезпечить доступ України до найбільшого у світі внутрішнього ринку та надасть їй значні переваги у торгівлі та інвестиціях.

Однак, перед її підписанням, що відкриє нову еру у наших взаєминах, Україна має здійснити важливі реформи.

Евросоюз надає Україні відчутну підтримку, спрямовану на допомогу у модернізуванні її енерґетичного сектора, транспортних сполучень, а також на зміцнення соціяльної згуртованости. Від 1991 року у рамках двосторонньої фінансової допомоги ми виділили Україні близько 3 млрд. евро. Наближається підписання Меморандуму про взаєморозуміння та Кредитної угоди щодо надання Евросоюзом макрофінансової допомоги Україні у розмірі 610 млн. евро. Вона стане найбільшою операцією такого типу, яку Европейський союз колинебудь провадив з країною-партнером...“.

Ще однією „передбрюсельською“ подією, вартою уваги, оскільки від неї очікували чіткого визначення зовнішньополітичного курсу України, став „Діялог з країною“ Президента В. Януковича 22 лютого. Але цей захід, на думку лондонської газети „Financial Times“, „ще більше заплутав ситуацію“, оскільки виникало враження, що „бідний Київ схиляється більше на Схід, роблячи ставку на російський порятунок у вигляді нижчих цін на імпорт природного газу та на компроміс, за якого Україна дозволить „Ґазпромові“ контролювати газопровід“. Газета також відзначає, що В. Янукович „не дав сиґналу про те, що Юлія Тимошенко і Юрій Луценко будуть звільнені з в’язниці“. У підсумку, пише „Financial Times“, „деякі західні банкири і дипломати були здивовані і не могли зрозуміти, чи піде Київ на Схід чи на Захід“.

Щодо самої зустрічі В. Януковича з Г. В. Ромпеєм і Ж. М. Баррозу, то вона, замість запланованих 20 хвилин, тривала понад дві години. Відтак, вже під час спільної прес-конференції, В. Янукович сказав: „Я розповідав, які є особливості у стосунках з Митним союзом. Ми шукали і будемо шукати можливости співпрацювати з Митним союзом. Моделі такої співпраці на сьогодні ще не існує, ще не відпрацьовано. Але ми ведемо переговори і обов’язково будемо прагнути знайти таку модель“.

Водночас Президент України підкреслив, що питання інтеґрації України в Европейський союз є стратегічним „і не підлягає ревізіям... Моя розмова з керівниками Европейського союзу дає мені підстави для оптимізму. Ми підтвердили спільну налаштованість на те, щоб докласти всіх зусиль для підписання Угоди під час зустрічі „Східнього партнерства“ що відбудеться у Вільнюсі в листопаді цього року“.

Зі своєї сторони, Президент Еврокомісії Ж. М. Баррозу зазначив: „Є самозрозумілим, що одна країна не може бути водночас членом Митного союзу і мати поглиблену зону вільної торгівлі з Европейським союзом. Це неможливо“.

Звертаючись до українського керівника, Ж. М. Баррозу сказав: „Президенте Януковичу, на сьогоднішній день припадає третя річниця вашої інавґурації. Це – день для дуже важливих рішень. Я сподіваюся і розраховую на ваше зобов’язання та особисту підтримку в досягненні нашої спільної мети – політичної асоціяції та економічної інтеґрації між Европейським союзом та Україною. Це може бути досягнуто, і я сподіваюся, що це буде досягнуто“.

Того ж дня, 25 лютого у центрі Києва близько 5,000 прихильників опозиційних політичних сил організували марш на підтримку европейської інтеґрації України та проти політики зовнішньополітичної невизначености Президента В. Януковича.

(„Українська правда“, Інтерфакс-Україна, „Кореспондент“, УНІАН)

НА ТЕМИ ДНЯ

Степан Хмара: „Україною керує мафія“

25 лютого виповнилося рівно три роки від дня інавґурації Президента України Віктора Януковича. В інтерв'ю з кореспондентом „Газети по-українськи“ Олесею Дубовик відомий громадський діяч, колишній дисидент і політв'язень Степан Хмара ствердив, що за ці три роки в Україні було повністю зруйновано конституційний лад, а В. Янукович намагається побудувати авторитарний режим за зразком Президента Росії Володимира Путіна. Нижче пропонуємо нашим читачам текст цієї розмови.

– Як змінилася країна за три роки влади Віктора Януковича?

– За останні три роки в Україні встановлена державна система за принципом мафії. На чолі її стоїть особа, яка мала б виконувати функції президента, тобто бути ґарантом прав і свобод. Однак, ця людина виконує ролю хрещеного батька донецького формування.

Ми бачимо, як суди можуть позбавити депутатів мандатів, забрати власність, бандита можуть випустити на волю, а невинного, небажаного — посадити, зфабрикувавши проти нього справи тощо. Судова система перестала існувати як окрема гілка влади взагалі. Вона обслуговує владну мафію. Правоохоронна система теж на службі мафії.

За цей час прийнято безліч антиконституційних законів, які своїм підписом погодив Президент Янукович. Тобто, замість того, щоб бути ґарантом, він є першою особою, яка порушує Конституцію.

– Чи могло все піти інакше, чи міг Янукович бути іншим?

– Він і зараз може бути іншим. Але він більше боїться Москви, ніж своїх громадян. А треба, щоб було навпаки. Бо тоді б він не ставив Дмитра Табачника на посаду міністра, побоявся б цього. Він не смів поставити російських резидентів на такі важливі структури, які мають першочергове значення, як Служба безпеки, Збройні сили тощо. Він би не посмів би підписувати антиконституційний закон „Про засади мовної державної політики“ чи закон про референдум, яким вони плянують узаконити своє беззаконня, сховавшись за підтримкою народу. Він не посмів би підписувати новий Кримінальний кодекс, бо це бандитський кодекс, який веде Україну до безправної, жандармської держави. І цілий ряд інших законів.

Змінити це неможливо без широкого громадянського спротиву. Однак, поки що опозиція у нас занадто квола. Якщо вона почне діяти відповідно, вимагатиме від Президента скасувати свої підписи під антизаконними документами, тоді і суспільство вийде і змете цей режим.

– Що Президент мав би зараз зробити?

– Він міг би полегшити свою ситуацію, якби покаявся, схаменувся, вибачився перед українським народом за те, що він його образив, порушуючи закони. Однак, на ці порушення немає адекватної реакції суспільства. То хто ми такі, українці: худоба, чи люди?

– Чому, власне, українці не реагують на це все?

– У нас великий дефіцит людської гідности та національної гордости. А також – дуже понижені моральні стандарти тих, хто йде до влади. Бо юридичні закони завжди можна обійти тоді, коли немає морального закону. І суспільство мало б бути на варті цього всього.

А так сказав щось Янукович – і нічого, підписав „мовний“ закон – і нічого, реакції немає. Тримає Табачника на посаді міністра – і наше студентство спочатку щось обізвалося, а тепер мовчить, проковтнуло. А студентів це мало обурити! Вони мали його викинути і поставити Януковича перед фактом: що так не буде і не може бути.

Сама по собі мафія відступити від влади не може і не хоче. Тим паче донецька, кримінальна мафія. Донецький клан був найбільш кровожерливий, там було найбільше трупів. У 1990-их роках, коли встановлювалася у тому реґіоні диктатура, там було море крові.

– Чого ж тоді від них, від Януковича чекати у наступні два роки?

– Нічого доброго. Тільки страшні речі. Особливо, якщо цього не зрозуміють люди, насамперед політики та українська інтеліґенція. Треба про це говорити і організовувати спротив. Їх можна тільки скинути, і тільки волею народу. Жодними виборами це змінити не можна, і це треба затямити. Вони не можуть провести нормальні вибори і вони це продемонстрували на парляментських. Янукович просто так від влади не піде. Бо він боїться.

– Яку державу хоче побудувати Янукович?

– Зараз вони (влада) бояться і Москви, і Заходу. Вони хочуть такий порядок встановити, як у Росії – бандитський, недемократичний, антиконституційний. Тому вони зараз готуються дуже швидкими темпами здати українську газотранспортну систему в замін на зменшення ціни на газ для оліґархів.

Вже йде мова про двосторонній консорціюм. А це є просто ширма для віддання газотранспортної системи. Це буде крок до повної ліквідації державної незалежности. Народ же, натомість, мав би затямити, що без держави – він ніхто і ніщо.

Опера розповідає про Голодомор

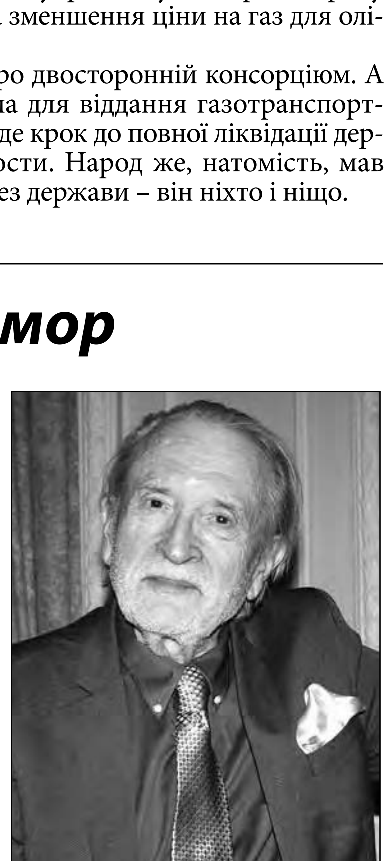
НЮ-ЙОРК. – Прем'єра опери Вірка Балея „Голодомор. Червона земля“ відбулася 5 лютого в театрі ім. Джеральда Линча. Перед виставою Олена Міщук з Фонду катедр українознавства, одного з спонзорів цього заходу, мала розмову з композитором.

– Яким був шлях до цієї прем'єри?

– 1980-их роках я попросив письменника Богдана Бойчука написати для мене англійською мовою лібрето, базоване на його одноактовій драмі „Голод“. Опісля я отримав фінансову підтримку для написання опери, спочатку від Ради мистецтв штату Невада, де я мешкаю і працюю, а потім від державної установи „Національний фонд мистецтв“.

Праця просувался повільно, а коли в СРСР розпочалась політика „гласности“, відкрилися нові можливості. В 1988 році я мав серію концертів з оркестрами в Москві, Києві та Львові, організованих для мене Всесоюзним управлінням з захисту авторських прав. Саме тоді в Києві я познайомився з чудовим українським кінорежисером Юрієм Іллєнком, і наше знайомство переросло у міцну дружбу, що тривала аж до самої смерти Ю. Іллєнка кілька років тому. Я працював разом з ним над фільмом „Лебедине озеро. Зона“, де я був співпродюсером та композитором. Після того ми почали готувати сценічну постановку опери. Але, на жаль, цю справу не довели до кінця.

(Закінчення на стор. 14)

Автор опери Вірко Балей.

АМЕРИКА І СВІТ

Новий кримінальний кодекс в Україні

ВАШІНҐТОН. — США привітали новий Кримінально-процесуальний кодекс в Україні, наголосивши при цьому на необхідності комплексного реформування прокуратури, позбавивши її повноважень загального нагляду. У той же час США висловили стурбованість з приводу політично мотивованого переслідування та затримання колишніх державних чиновників. Про це йдеться у поширеному 26 лютого повідомленні прес-служби Державного департаменту США. 22 лютого у Вашінґтоні уряди США і України провели п'яте засідання робочої групи з політичного діялогу і верховенства права. Зустріч відбулася під егідою двосторонньої Комісії з стратегічного партнерства. Метою робочої групи є обговорення тем, що стосуються зміцнення демократії і верховенства права в Україні як основного принципу, закріпленого у 2008 році Хартією про стратегічне партнерство „США-Україна“. Співголовами робочої групи були заступник помічника Державного секретаря з питань демократії, прав людини і праці Томас Мелія і радник Президента України з судової та правоохоронної реформи Андрій Портнов. Участь у засіданні також взяли помічник адміністратора USAID в справах Европи і Евразії Александер Пейдж, офіційні особи з Департаменту юстиції, Заступник міністра закордонних справ України Андрій Олефіров і Посол України в США Олександер Моцик. *(„Голос Америки“)*

Папа дав останню авдієнцію у Ватикані

ВАТИКАН. — Папа Бенедикт XVI 27 лютого дав свою останню загальну авдієнцію у Ватикані перед тим, як 28 лютого зречеться престолу. За повідомленням Ватикану, по квитки на подію, що відбулася на площі св. Петра, звернулися 50 тис. осіб. Проте повідомляють, що участь в авдієнції зможуть взяти близько 200 тис. охочих. Бенедикт XVI цього місяця оголосив, що 28 лютого зречеться престолу. Він буде першим за останні 600 років понтифіком, який вдасться до такого кроку. 85-річний Папа раніше заявив, що йде у відставку через погане самопочуття. Після того, як Бенедикт XVI піде з посади, він отримає титул „Почесного Папи“. *(Бі-Бі-Сі)*

„Оскар“– 2013

ЛОС-АНДЖЕЛЕС. — 24 лютого в Лос-Анджелесі в театрі Кодак пройшла ювілейна, 85-та з черги, церемонія вручення нагород Американської кіноакадемії „Оскар“ – однієї з найпрестижніших нагород у світовому кінематографі. Картина „Операція „Арґо“ (Argo) про захоплення заручників в Ірані отримала „Оскара“ як найкращий фільм року. Приймаючи нагороду, режисер і співпродюсер „Арґо“ Бен Афлек подякував „всім, хто був причетний до створення фільму“. Престижну золоту статуетку за найкращий фільм року Афлек отримав, можна сказати, з рук першої леді Мішел Обами, чия віртуальна поява на церемонії – з великого екрану була цілком несподіваною. Дружина Президента США високо оцінила фільми. Після цього вона оголосила переможця. Денієл Дей-Люїс отримав „Оскара“ за найкращу чоловічу ролю – президента Абрагама Лінкольна у фільмі „Лінкольн“. Дженіфер Лоренс отримала „Оскара“ присудженого їй як найкращій артистці за працю у фільмі „Мій хлопець – псих“ (Silver Linings Playbook). Енґ Лі, який зняв фільм „Життя Пі“ (The Life of Pi), отримав „Оскара“ за найкращу режисуру. Ен Гетевей визнана найкращою артисткою другого пляну за її ролю в „Знедолені“ (Les Miserables). Найкращим актором другого пляну став Крістоф Валц, який зіграв у фільмі Квентіна Тарантіно „Джанґо звільнений“ (Django Unchained). Сам К. Тарантіно отримав премію за „Джанґо звільнений“ в номінації „найкращий ориґінальний сценарій“. Австралійська стрічка „Любов“ (Amour) отримала „Оскара“ в категорії „найкращий фільм чужоземною мовою“. Володарів „Оскара“ вибирають близько 5,800 членів американської Академії кінематографічних мистецтв і наук, що об'єднує професіоналів в галузі кіноіндустрії. Ведучим церемонії цього року був сценарист, продюсер і режисер Сет МакФарлейн. *(„Голос Америки“, „Кореспондент“)*

Надія для нелеґалів

Представники міжпартійної групи, що складається з восьми американських сенаторів, оприлюднили 28 січня плян кардинальної реформи американської іміґраційної системи, згідно з яким близько 11 млн. незареєстрованих іміґрантів зможуть з часом стати громадянами США.

Сенатор-демократ від штату Ню-Йорк Чарльз Шумер 28 січня на прес-конференції висловив сподівання на те, що законопроєкт буде схвалений в Сенаті ще до початку літа. Сенатор-республіканець від штату Арізона Джон МакКейн сказав, що реформу буде „нелегко, але можливо провести“.

Він вважає, що незаконні іміґранти повинні вийти на люди і віддати свій борг американському суспільству. Реформа передбачає грошову кару нелеґалам і повернення ними податкового боргу. Також з боку держави і суспільства передбачені заходи на користь нелеґалів, зокрема щодо їхнього працевлаштування.

У США до іміґрантів відносять осіб, які в'їжджають у країну з метою постійного проживання. В останні роки до США приїздять щороку в середньому 800 тис. осіб. За 1920-1998 роки в США оселилося 64.6 млн. осіб. Згідно з переписом населення США 2010 року в країні з 309.3 млн. осіб налічується 22.5 млн. іміґрантів, з них половина – нелеґали, переважно з Мексики.

У 1986 році був прийнятий закон, спрямований на леґалізацію понад 3 млн. міґрантів, які вже працювали в США тривалий час, а також сезонних робітників сільського господарства, які незаконно в'їхали в США. Але амнестія не розв'язала проблеми нелеґальної міґрації до США. Тепер нелеґально приїздить щороку близько 275 тис. осіб. З 11 вересня 2002 року система реєстрації в'їзду стала більш жорстокою, особливо щодо приходьків з Ірану, Іраку, Лібії, Судану, Сирії.

В числі нелеґалів, безумовно, є й українці. Загалом за даними реєстрації у США живе понад 1.8 млн. американських українців. Щороку ще близько 50 тис. українців отримують візи до США. Яка частина з них залишається працювати і перебуває в країні нелеґально, невідомо. В Україні діють організації, які паразитують на бажанні людей виїхати за кордон на заробітки. Вони продають фальшиві запрошення до США, а після відмови у візі відхрещуються від відповідальности. Відомі випадки, коли ці структури допомагали українцям потрапити до США через Мексику. Потім люди багато років працювали, щоб віддати борг махінаторам, а потім щось заробити для себе.

У разі схвалення нового закону станеться полегшення для тих, хто вже живе і працює у США. Але реформа не означатиме, що кордон буде відкрито для всіх охочих. Швидше навпаки. Також близько половини населення США, особливо у південних штатах, має критичне наставлення до нової амнестії для нелеґалів. Усе ж існують також численні законні шляхи приїзду до Америки, які варто знати і використовувати.

ІСТОРІЯ

Видатна українка Дарія Ребет

(До 100-річчя від дня народження)

Олександер Панченко

Дарія Ребет, уроджена Цісик, дружина відомого націоналістичного діяча проф. д-ра Лева Ребета, була родом з Кіцманя на Буковині, пізніше стала маґістром права й чи не найвидатнішою українською громадсько-політичною діячкою в середині ХХ ст. Вона народилася 26 лютого 1913 року, померла 5 січня 1992 року.

Її батько Омелян Цісик, син греко-католицького священника з Коломиї, германіст і україніст, був автором книжки „Політичні твори Шевченка", виданої в там же, у Коломиї. Мати Дарії була дочкою православного священика Єротея Федоровича, який у другій половині XIX ст. належав до „пробудителів Буковини". Разом зі своєю українізованою дружиною румунського походження він брав участь у похованні Тараса Шевченка у Каневі.

Отець Є. Федорович займав високу посаду в Українській Православній Церкві тоді ще австрійської Буковини, дружив з письменницею Ольгою Кобилянською, у його помешканні бувала й Леся Українка. Дарія почувалася більше буковинкою, аніж галичанкою, тим більше, що згідно з леґендою Федоровичів, – вони походили з козацького роду: вдома висів козацький герб, і нібито полковник Федорович служив під проводом Богдана Хмельницького.

Коли після Першої світової війни Румунія окупувала Буковину, О. Цісик опинився в румунській тюрмі. Згодом усю родину виселили до Галичини, де О. Цісик був директором гімназій та учительських семінарій спочатку в Коломиї, а тоді довгі роки – в Стрию, під час війни – у лемківській Криниці, пізніше – у Мюнхені. Помер він 1970 року в Америці.

У 15-річному віці, ще зовсім юною, Д. Цісик стала членом визвольного підпілля – спочатку в рядах Української Військової Організації, а згодом – в Організації Українських Націоналістів і Пласту.

Вивчала право у Львівському та Люблінському університетах. Здобула науковий ступінь маґістра.

На початку 1930-их років Д. Ребет належала до молодіжної структури ОУН у Стрию, очолювала жіночі групи Стрийської окружної екзекутиви та керування ОУН в Стрийській окрузі (1933-1934). У 1934-1938 роках була членом Крайової екзекутиви ОУН на західньо-українських землях, відповідала за зв'язки з керівництвом українських націоналістів, що перебувало в еміґрації. За участь в українському націоналістичному русі кілька разів була заарештована польською поліцією, відбула піврічне ув'язнення у тюрмі (1939).

Під час німецької окупації Д. Ребет налагоджувала роботу підпільних осередків ОУН-Р, працювала в освітньому і пропаґандистському відділах ОУН. У серпні 1943 взяла участь у роботі III Надзвичайного збору ОУН. З весни 1944 року входила до складу ініціятивного комітету, який під керівництвом Лева Шанковського підготував проведення I Великого Збору Української Головної Визвольної Ради (липень 1944 року). Була обрана членом першої Президії УГВР, брала участь у випрацюванні програмних документів УГВР –„Тимчасовий устрій УГВР" та „Плятформа УГВР".

У повоєнний час Д. Ребет жила в еміґрації у Німеччині. Налагоджувала діяльність УГВР за кордоном, була членом Закордонного Представництва (ЗП УГВР), яке очолював о. Іван Гриньох. Після розколу в 1954 році в ОУН приєдналася до ОУН за кордоном (ОУНз) і була обрана до складу її Політичної Ради. З 1979 року Д. Ребет очолювала діяльність Політичної Ради ОУНз.

Була активісткою українського жіночого руху в еміґрації, делеґаткою першого Світового конґресу українок у Філядельфії в 1948 році. Належала до керівних органів Світової федерації українських жіночих організацій (СФУЖО). Співпрацювала з багатьма українськими періодичними виданнями в еміґрації, була членом редколеґій часописів „Сучасна Україна", „Сучасність" та „Український самостійник", видала збірку статей про Союз українок Німеччини (1980). Д. Ребет – автор статтей, присвячених ідеології ОУН, її програмним постулатам та історії, українському визвольному рухові. Померла у Мюнхені.

Олександр Панченко – адвокат, доктор права, Лохвиця, Полтавська область.

СВОБОДА

Газета заснована у 1893 році

Видає Український Народний Союз

Пам'ятаймо про Україну!

Головний редактор: Рома Гадзевич

Редактори: Христина Ференцевич, Левко Хмельковський, Петро Часто

FOUNDED IN 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published weekly on Fridays by the Ukrainian National Association, Inc. at 2200 Route 10, P. O. Box 280, Parsippany, NJ 07054

☎ (973) 292-9800 **E-mail:** svoboda@svoboda-news.com

Fax (973) 644-9510 **Website**: www.svoboda-news.com

Postmaster, send address changes to:

Svoboda, P. O. Box 280, 2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054

Передплата: $65.00 на рік, $40.00 на півроку.
Для членів УНСоюзу – $55.00 на рік, $35.00 на півроку.

Чеки і грошові перекази виставляти на „Svoboda".

Periodicals postage paid at Caldwell, NJ 07006 and additional mailing offices.

Адміністрація „СВОБОДИ"

Адміністрація	Володимир Гончарик	☎ (973) 292-9800 x 3040 **E-mail**: admin@svoboda-news.com
Оголошення	Володимир Гончарик	☎ (973) 292-9800 x 3040 **Fax** (973) 644-9510 **E-mail** adukr@optonline.net
Передплата	Марійка Пенджола	☎ (973) 292-9800 x 3042 **E-mail** subscription@svoboda-news.com

З РЕДАКЦІЙНОЇ ПОШТИ

Готуємося до ювілею Кобзаря

Рівно 40 років тому, у 1973 році, Осередок Наукового Товариства ім. Шевченка на Західню Канаду підготував і відредагував, а Видавнича спілка „Гомону України“ в Торонто видрукувала 1-ий „Збірник НТШ“. Він мав 207 сторінок і вміщував матеріяли вісьмох авторів.

У вступі до збірника відомий літературознавець-славіст і поет, нині вже покійний д-р Яр Славутич, між іншим, писав: „Задум приготувати такого типу збірник виник 10 років тому. Уже тоді почалося підшукування дослідників і збирання матеріялів, але через обтяження різноманітною працею докінчення з року на рік відкладалося. Лише тепер, з нагоди 100-річчя НТШ, група місцевих науковців завершила довгу й виснажливу працю, що відзеркалює великий внесок українських поселенців у розбудову Канади...“.

Ця ж мета – віддзеркалити згаданий д-ром Я. Славутичем внесок – керувала зусиллями найактивніших членів НТШ нашого Осередку і в праці над наступними шести збірниками. Координатором видання чотирьох останніх з них був автор цих рядків. Фонди на друк збірників надходили переважно від альбертського Товариства збереження української культури, від альбертської Фундації збереження історичних пам’яток, інших організацій та окремих громадян.

Не біднішим, а ще багатшим в ідейному розумінні має стати наш запланований на 2014 рік 7-ий „Збірник НТШ“, адже він буде присвячений знаменному ювілеєві – 200-річчю від народження Патрона НТШ, нашого найбільшого національного Поета-Пророка Тараса Шевченка, світлим духом якого досі живе канадська Україна.

Щодо попереднього, 6-го збірника, то хочу спеціяльно підкреслити, що він вийшов завдяки нашій тісній творчій співпраці з Національним університетом „Острозька академія“. Ми розраховуємо, що весь наклад розійдеться по Україні, де ще далеко не всі знають про сили світового, зокрема канадського, українства.

У співпраці з Острозькою академією ми сподіваємося видати і цей 7-ий з черги, шевченківський, „Збірник НТШ“. Принагідно хочу подякувати особам, котрі вже зголосилися на участь у збірнику як його потенційні автори – о. д-рові Андрієві Чировському (його тема – діяльність Інституту Митрополита Андрея Шептицького в Отаві), Лесі Швалюк і Андрієві Гладишевському (про Шевченківську Фундацію), проф. Олександрові Ільницькому (про українську мову в Альбертському університеті) та багатьом іншим.

Статті до 7-го „Збірника НТШ“ просимо надсилати на електронні адреси співредакторів – д-ра Миколи Сороки, д-ра Валерія Полковського або на мою: msoroka@ualberta.ca, valerii@shaw.ca, petersavaryn@gmail.com.

Петро Саварин,
Едмонтон, Альберта

Редакційна колегія збірника (нижній ряд): Богдан Клід, Петро Саварин, Ярс Балан, (верхній ряд): Валерій Полковський, Сергій Ціпко, Микола Сорока. (Фото: Микола Сорока)

Щоб ватра не погасла

Ярослав Розумний надіслав до „Свободи“ вміщений нижче текст свого виступу на відкритті виставки до 100-річчя Пласту 21 жовтня 2012 року у Вініпезі.

По всіх закутинах світу, де тільки розташувалися пластові стежі, відзначаються 100-ті роковини існування й праці цієї своєю структурою й ідеєю універсальної молодіжної організації. Кількома імпрезами відзначила цей ювілей Пластова станиця у Вініпезі, а сьогоднішня виставка має подвійне значення – вона ретроспективно ілюструє 100 років пластування й Осередок української культури і освіти у Вініпезі засновує постійний пластовий архів, з якого були вибрані експонати для цієї виставки.

Скавтська організація не була створена для світу, а для потреб своєї країни, народу й його монарха, але так склалося, що ідеї, вкладені в основи цієї організації, відповідають потребам кожної нації, яка бажає бачити в своїй державі й у представниках своєї влади чесних і моральних людей, які служать громадянам своєї держави. Скавтські засади асимілювалися й набирали місцевих характеристик, включно з місцевим історичним назовництвом і побутом.

Ідейні основи Пласту визначені в головних обов’язках, викладених у присязі пластуна, який прирікає своєю честю виконувати все, що в його силі, щоб бути вірним найвищим етичним ідеалам свого народу й людства, вкладеним у поняття Бога, допомагати іншим, жити згідно з пластовими правилами та виконувати пластові закони, на сторожі яких стоїть пластовий провід.

У кожній з цих засад присяги наголошуються зусилля, самодисципліна й спільність дії, а не очікування надприродного втручання або ласки від інших.

Ці прикмети характеру формує пластове самовиховання, про яке йде мова також у пластовому обіті, у пластовому гимні і в пластовому законі, який визначає прикмети пластуна, підкреслюючи значення оптимізму в усіх спробах та гармонійність пластуна з природним довкіллям.

Прикмети характеру пластуна також є у пластовому привіті СКОБ, де звертається увага на фізичну й моральну силу, красу, обережність і бистрість думання й праці.

Формування майбутнього громадянина і провідника починається віком новака – в новацькому рої й гнізді, а з переходом до юнацтва – в гуртковій і курінній системі. Юнака вчать обирати найвідповідніших для ведення гурткових функцій; обирати курінний провід, виконувати курінні діловодства, здобувати вмілості й одержувати заслужені признання.

Все це демонструється й доповнюється на курінних розвагових, мандрівних і вишкільних таборах і завершується на крайових і міжкрайових зустрічах – джемборі.

Після Другої світової війни настало масове відродження пластового руху на еміґрації в таборах біженців Західної Німеччини й Австрії, де організувалося громадське життя, включно з українськими початковими й середніми школами, а при школах – новацькі й юнацькі гуртки й курені.

Протягом сторічної історії українського Пласту його члени відіграли помітну ролю в різних ділянках українського політичного, культурного й громадського життя в Україні й у діяспорі.

Ми переконані, що ентузіязм і оптимізм, які завжди супроводять пластуна в грі і праці, буде надихати наступні покоління на нові виклики й почини. Їх ватра горітиме незгасаючим полум’ям.

Вихованці сиротинця отримали подарунки

Олена Кульчицька-Папіж та Леся Фльорчук з 81-го Відділу ім. Олени Пчілки Союзу Українок Америки вислали посилки з гарними подарунками для наших вихованців – дітей з особливими потребами у сиротинці в Бережанах. Одяг для них надав Микола Кушнір.

Вихованці, які отримали одяг, дуже радіють і сердечно дякують за таку велику турботу, за доброту і милосердя. Ми також дякуємо Уляні Кушнір і Союзові Українок Америки. Це велика і цінна допомога для наших дітей. Наша адреса: вул. Раївська, 12, Бережани, Тернопільська область, Ukraine. Тел.: (380-98) 652-8295.

Михайло Михайлинин,
опікун дітей
Бережани, Тернопільська область

Вихованці сиротинця в подарованому одязі.

ЗБОРИ 37 ВІДДІЛУ УНС
Субота, 16 березня 2013 р.

Випані, Н.Дж. - Річні загальні збори 37 Відділу УНСоюзу відбудуться в суботу, 16 березня 2013 р. о год. 2:00 по полудні в Українському-Американському Культурному Центрі в приміщенні “Чорноморської Січі”, 60-C North Jefferson Rd., Whippany NJ.

По дальші інформації телефонувати до секретаря Оксани Станько: 908-872-2192 або 800-253-9862 x 3039.

ЖИТТЯ ГРОМАДИ

Свято в Академії св. Василія Великого

Леся Пенкальська

ДЖЕНКІНТАВН, Пенсильванія. – Академія св. Василія Великого, єдина українська середня школа у філядельфійській околиці, є дівочою школою, яка готує учениць до набуття вищої освіти, відзначила Різдво концертом 7 грудня 2012 року з участю всіх шкільних музичних ансамблів.

Виступили дівочий та камерний хори, дириґентом яких є Сестра Ґермана Сеніта, ансамбль мелодійних дзвонів під дириґентурою Лесі Пенкальської, наймолодша група разом з ученицею 12-ої кляси Емилі МикКлоскі, котра одержала музичну стипендію в академії.

У концерті брали участь струнний ансамбль під батутою Джоани Бейтс, духова орхестра під проводом д-ра Джеймса Медена, яка закінчили вечір бадьорими звуками труб і дерев'яних духових інструментів. На кінець публіка приєдналася до виконання кількох колядок.

Різдвяний концерт має традицію в академії. Вокальні ансамблі понесли різдвяну радість в громаду виступами в монастирі на „Факс Чейзі," на різдвяному базарі Українського клюбу в Філядельфії 15 грудня та в „Plymouth Meeting Mall" 18 грудня.

Завершенням концертів була участь хору та дзвонів у Фестивалі колядок у Катедрі Непорочного Зачаття 13 січня. Вперше дівчата побачили і відчули красу храму, і вперше громада ознайомилися з ученицями академії.

В час передріздвяного посту департамент релігії організував збірку продовольства для потребуючих. Також кожна учениця стала ангеликом іншій учениці з метою прикрасити її дні приємними несподіванками. 10 грудня учениці 12-ої кляси пішли на гостину в бібліотеці. Цю приємну зустріч організували бібліотекарка Мелиса Норман та її співробітниця Ненсі Шаак. В той самий вечір родинна атмосфера продовжувалася зустріччю матерів і дочок в гарно прибраній залі, де вони прикрашали ялинку. Цей приємний вечір провела учителька Еленора Шмит.

Виступає ансамбль мелодійних дзвонів під дириґентурою Лесі Пенкальської. (Фото: Сінді Фіцпатрик)

Курси для майбутніх громадян США

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. – Інформаційне бюро Злученого Українського Американського Допомогового Комітету (ЗУАДК) проводить курси з підготування до прийняття громадянства США для новоприбулих з України.

Курси розпочнуться 8 березня і триватимуть до 10 травня. Лекції відбуватимуться щоп'ятниці, від 7-ої до 9-ої год. вечора у приміщенні ЗУАДК (1206 Cottman Ave.) у Філядельфії.

Курси безкоштовні, а реєстрація – 25 дол. – включає книжку, 100 питань і відповідей та інші потрібні матеріяли. Реєстрація відбудеться 8 березня від 7-ої до 9-ої год. вечора в приміщенні ЗУАДК. Можна зголошуватися вже тепер на число (215) 728-1630 від понеділка до п'ятниці від 9:30 год. ранку до 2:30 год. по полудні.

Кандидати на громадянство, які мешкають поза Філядельфією в США, можуть одержати пакет згаданого курсу, вславши чек на 30 дол. (з зазначенням на чекові „Citizenship") на адресу: United Ukrainian American Relief Committee, 1206 Cottman Ave., Philadelphia, PA 19111.

ЗУАДК

На вечері було понад 100 гостей

о. Євген Небесняк

БОЛТОН, Великобританія. – Громадський „Щедрий вечір“ після кількарічної перерви організували 27 січня керівники Відділу Союзу українців у Великобританії (СУБ) у Болтоні.

За місяць до події з’явилися повідомлення про вечір для парафіян Болтону, Лія та Блакбурну в щотижневому „Парафіяльному віснику“. Члени Управи СУБ-Болтон Ігор Лучка, Петро Грицай та Мирон Ставечний зголосилися продавати квитки на святкову вечерю, а членки сестрицтва церкви під проводом Марії Ставечної та Айлін Винничук почали закуповувати потрібні харчі.

27 січня 105 осіб заповнили залю домівки СУБ. З’їхалися учасники вечора з Манчестеру, Болтону, Лій, Блакбурну, Брадфорду та Донкастеру.

Голова Відділу СУБ Ярослав Канюка закликав пароха о. Євгена Небесняка вікрити трапезу. Для кожного учасника дяк Любомир Мазур виготовив буклет з колядами. Болтонські дяки Григорій Болюбаш, І. Лучка та Л. Мазур провадили співанням колядок та щедрівок, а в кінці вечора члени „Кобзарського братства“ І. Лучка й Л. Мазур заспівали ряд колядок.

Після вечері присутні виявили бажання, щоб було більше таких імпрез.

Як допомогти українцям Румунії?

Олександер Гаврош

З історії відомо, що після Першої світової війни в межах „великої“ Румунії опинилася значна частина української етнографічної території південної Бесарабії, Буковини та Закарпаття. А населення, скажімо, північної Молдови до XVII ст. взагалі було переважно українським.

Тим часом результати перепису 2011 року в Румунії викликали сумні враження. Чисельність української меншини за останні 10 років зменшилася з 61 тис. до 51 тис. Тобто, кожен рік приніс втрату одної тисячі українців. Якщо так піде далі, то за пів століття українців у Румунії не залишиться.

Причин такої прискореної асиміляції декілька. По-перша, ліквідування у 1960-их роках українського шкільництва режимом Ніколае Чаушеску завдало тяжкого удару місцевим українцям. Майже два покоління навчалися виключно румунською мовою, українська мова залишалася тільки для хатнього вжитку. Тепер відроджувати рідну мову у навчанні надзвичайно важко. Українську мову у школах викладають дві-три години на тиждень. Всі решта предметів навчають румунською мовою. Таким чином українці вже з малих років формуються двомовними, причому читати і писати їм, ясна річ, значно легше румунською мовою, адже нею вони засвоюють термінологію з різних галузей.

На сьогодні в Румунії є тільки один навчальний україномовний заклад – ліцей ім. Тараса Шевченка у місті Сигіт-Мармацієй. (Для порівняння – в Україні працює понад 100 шкіл з румунською мовою навчання).

Друга причина асиміляції полягає у зміні традиційного укладу життя. В селах практично немає роботи, і українці, як і решта громадян Румунії, змушені виїжджати на заробітки. Хто до ближчих міст, а хто – за кордон. За неофіційними даними, нині кілька мільйонів румунів живе і працює в Італії, Еспанії, Португалії, Бельгії. Чимало з них закорінюється там на постійно. Серед них, ясна річ, є й українці.

Третя причина – церковна. Українці Мараморощини і Банату підлягають Українському вікаріятові Румунської Православної Церкви, а також – Українському вікаріятові Греко-Католицької Церкви. Ці громади якраз і втримують український національний дух серед вірних. Натомість там, де православними українцями опікуються румунські священики (у Південній Буковині та в Добруджі), очевидний занепад українства при переписі. Також сприяють румунізації і новітні протестантські церкви (п’ятдесятники та адвентисти), які значно зростають серед українців Мармороша і провадять свою духовну роботу румунською мовою.

За такої ситуації Україна має проявити максимум уваги до етнічних українців за кордоном. Один з найкращих варіянтів – навчання українців Румунії у вищих навчальних закладах України. На початку незалежности така практика була вельми потужною, і значна кількість нинішніх українських інтеліґентів Румунії так здобула не тільки фах, але й тверду національну свідомість. Натомість в останні роки це ефективне джерело українськости практично завмерло.

Якщо раніше румунський університет чи інститут був для українців нелегкою справою, то нині їхні філії вже працюють навіть у Сігеті-Мармацієй – за якихось 20-30 кілометрів від українських поселень Марамороша (тут зосереджено половина українців Румунії). За таких умов навчання в Україні є значно важчим і проблемнішим. Тим паче, що український диплом ще доводиться в Румунії нострафікувати (захищати), складаючи чималу кількість іспитів.

Внаслідок школи в українських селах не мають достатньо фахівців, аби вести викладання різних предметів рідною мовою. Бо в Румунії готують тільки фахівців

(Закінчення на стор. 13)

Пласт здобуває Крим

Ярослава П. Рубель

„Юначе, ставай до лав кримського Пласту!“ – такий заклик з’явився у громадсько-політичній газеті „Думка“ в жовтні 2012 року. Газета на восьми сторінках розповіла про історію і діяльність Пласту в Криму, вмістила цікаве інтерв’ю з головою кримскої округи Миколою Яриновським.

Крим є активним скавтським реґіоном. Кожного року тут відбуваються скавтські джемборі „Су-Учхан“, на яке приїздять понад 1,000 осіб. Щороку чимало скавтських організацій з України та з-за кордону приїздять для організації своїх таборів. Пласт в Криму офіційною датою зародження вважає 1997 рік, коли відбувся загальний збір станиці Севастополя, яка завжди була стержнем кримського Пласту. У Симферополі Пласт був створений з представників скавтського гуртка „Кондор“.

Найбільшого розвитку кримська організація досягла у 2002-2003 роках, коли їхня чисельність сягнула 150 осіб. З 2005 року Пласт практично перестав діяти в Криму, тільки в Севастополі діють декілька гуртків.

2010 року вдалося відновити діяльність майже всіх осередків, де раніше активно діяв Пласт, окрім Евпаторії та Керчі, зокрема в Симферополі, Красноперекопську, Севастополі, Бахчисараї.

Зінаїда Беланюк була одною з перших пластунок в Криму і до цього часу активно долучається до проведення таборів і різних заходів.

М. Яриновський уважає, що український рух в Криму є недостатньо поширеним і не має підтримки від місцевої влади. Для розвитку Пласту треба творити гуртки у школах. З цього питання було проведено круглий стіл за участі директорів шкіл та начальника освіти Симферополя. Більшість його учасників виявила зацікавлення та готовність впроваджувати пластування у своїх навчальних закладах.

Пласт слабко представлений у південних областях – Запорізькій, Миколаївській та Херсонській. Слід робити презентації у вищих навчальних закладах, залучати студентів до виховної, інструкторської та адміністративної роботи. Для розвитку Пласту в Криму вже впроваджено гуртковий обмін, за яким пластуни Севастополя стали учасниками таборів на Прикарпатті.

Відбувся вишкіл виховників. Пластуни дістали ґрант на розвиток округи, з якого будуть організовувати презентації в різних куточках Криму.

Дуже ефективними є спільні табори для юнацьких куренів і мало розвинених станиць.

В 2012 році станиці Севастополя, Красноперекопська та Симферополя взяли участь в джемборі „Су-Учхан“, спільно з скавтами Англії вшанували пам’ять оборонців Севастополя в Другій світовій війні. Спільними зусиллями було зорганізовано кримський окружний табір „Таврида“ за підтримкою 56-го куреня ім. Мілени Рудницької та 59-го куреня ім. Степана Ленкавського. На одній території відбувалися три табори з окремими програмами. В таборах взяли участь 90 пластунів. Кримчани багато довідалися від своїх друзів з Прикарпаття, набралися пластового духу та побули в українському середовищі 10 днів.

Знаменною була зустріч представників української громади Криму з таборовиками, де пластуни виявили свої творчі таланти та підготували українське весілля з частуваннями, співами та іграми.

Ню-Йорк

Кримські пластуни з символікою Пласту і України.

МИСТЕЦТВО

Сад потаємних мрій Наталки Валенюк

Марія Климчак

ЧИКАҐО. – Весна в Українському Національному Музеї розпочнеться виставкою української художниці Наталки Валенюк з Канади. Вернісаж відбудеться 1 березня, о 7-ій год. вечора.

Ретроспективна виставка „Сад прихованих мрій" увібрала усе найкраще, створене художницею на еміґрації. Потреба поділитися весняними мріями з своїми близькими за духом краянами надихнула мисткиню на виставку у Чикаґо.

Український Національний Музей пов'язує співпраця з Спілкою українських мистців Канади, до якої належить художниця разом з своїм братом, скульптором Олегом Лесюком. Кілька років тому групова виставка українських мистців Канади з успіхом пройшла у музеї. І ось вдруге підготовлено міжнародний мистецький проєкт за участю молодої мисткині.

Минулого року в Торонто відбулася велика персональна виставка її творів, котрі також експонувалися в картинних ґалеріях і музеях України, Росії, Італії, Канади, США.

Н. Валенюк народилася у Львові, в родині відомого скульптора Любомира Лесюка. Батькова майстерня була завжди відкритою, там промайнули найкращі дитячі та юнацькі роки. З відзнакою закінчила у Львові декоративно-прикладне училище ім. Івана Труша та Академію мистецтв. Серед учителів з особливою пошаною Н. Валенюк згадує Володимира Костирка, Оксану Риботицьку, Романа Безпалкова, Юрія Лесюка, Ігоря Боднара. У 1985 році відбулася перша виставка, згодом її роботи номіновано преміями і відзначено мистецькими критиками. Професор академії Ростислав Шмагало назвав Н. Валенюк „мисткинею-універсалом", котра мислить „символами землі і космосу на глибоко традиційній основі".

Наталка Валенюк. „Подих весни" (батік).

Художниця багато років викладала малювання та прикладне мистецтво у дитячому фолкльорному гурті „Леліточки", у дитячій студії „Джерельце", а згодом працювала заступником директора у дитячій школі народних мистецтв, викладала рисунок, живопис, композицію, ткацтво, розпис на тканині, на склі, лінорит, іконопис, писанкарство, витинанки. У Торонто Н. Валенюк веде курси мистецтва для дітей і дорослих в Інституті св. Володимира, Українському Об'єднанні та приватно.

Універсальність її творчости підкреслюється досконалим володінням техніками пастелі, батіку, гобелену. Її твори „Цвіт папороті", „Травневий дощ", „Подих весни", „Весна прийшла", „Берегиня", „Схід сонця", крім тонкого ліризму, сповнені магією барв. Живопис нитками зацікавлює змістом, інколи натуралістичним, або навпаки – символічним. Писанкові стародавні знаки, перенесені на батіки та гобелени, колірною гамою довершують твір.

Наталка Валенюк

Опинившись у новому середовищі, художниця продовжила освіту в канадському Інституті рослинного дизайну. Спрацювало її генетичне споріднення з світобаченням Катерини Білокур, Марії Приймаченко, Івана Сколоздри. Її поетичні композиції сприймаються як музичні камерні мініятюри. Теми, підказані сучасною дійсністю, мисткиня вирішує за допомогою метафоричної символіки.

Майстриня продовжує українську народну традицію в декоративному мистецтві, ділячись квітами з бабиного городу і яблуками з дідового саду. За тим садом – джерело нашого роду. Зустрітися з весною, побувати у „саду потаємних мрій", приєднатися до втаємничености творення можна на виставці Н. Валенюк з Торонто.

Наталка Валенюк. „Берегиня" (батік).

Виставка „Загублені світогляди"

Світлана Соленко

БЕРЕЖАНИ, Тернопільська область. – 29 січня у краєзнавчому музеї відкрито виставку картин студентів відділення „Дизайн" Тернопільського кооперативного торговельно-економічного коледжу.

Виставка налічує 36 картин та представляє 18 авторів. Виставка „Загублені світогляди" дозволяє линути у світ, де кожен може знайти свій, загублений погляд на речі.

В день відкриття вітальне слово висловила старший науковий співробітник музею Наталія Бойко, про роботи розповіли директор коледжу Василь Мулярчук, викладач Ростислав Липка та студентка Наталя Крамаш. Художники Ігор Крук, Любов Бай, Люба Тернопільська поділилися своїми враженнями. Виставка триватиме до 1 березня.

Світлана Соленко – студентка Київського національного університету культури і мистецтв.

НОВІ ВИДАННЯ

КІУС видав книгу про вірмен в Україні

Починаючи з конференції 1980 року про польсько-українські стосунки, Канадський інститут українських студій (КІУС) при Альбертському університеті підтримав низку конференцій, присвячених взаєминам України з її сусідами та народами, що населяють українські землі від найдавніших часів донині. На основі матеріялів з цих конференцій видано збірники про взаємини з польським, російським, німецьким, єврейським, румунським і молдовським народами. Ці видання показали, як конференція може служити міжнародним форумом для досліджень і дискусій про ролю України в реґіоні та багатокультурні аспекти української історії.

Спонзоруючи нову конференцію в Україні, спільно з Програмою вірменських студій Мишиґенського університету та Українським Католицьким Університетом (УКУ) у Львові, КІУС продовжив цю традицію, представивши одну з найдавніших і найвпливовіших меншин в Україні – вірменську.

Багатомовний том „Вірмено-українські історичні зв'язки: матеріяли міжнародної наукової конференції (Львів, 28-31 травня 2008 року)" за редакцією Кеворка Бардакчяна, Франка Сисина й Андрія Ясіновського видано спільними зусиллями КІУС та УКУ в 2011 році. Його присвячено пам'яті відомого львівського вірменознавця проф. Ярослава Дашкевича, який відійшов у вічність невдовзі після конференції (25 лютого 2010 року), відігравши велику ролю в її організації та взявши в ній активну участь.

У вступі (англійською і українською мовами) редактори обговорюють контекст і зміст конференції, звертаючи особливу увагу на особливості Львова та внесок професора Я. Дашкевича у вірменські студії. Том починається статтею Я. Дашкевича про вірменське самоврядування в Києві у XV-XVII ст. (українською і вірменською мовами). Мирон Капраль (англійською) та Олександр Осіпян (українською) розповідають про історію вірмен Львова. Каріна Пивоварська аналізує діяльність вірменської революційної партії Дашнакцутюн у ранній Радянській Україні (українською мовою). Гаснік Степанян розглядає вірмено-кіпчацьку літературу (вірменською мовою), а Вардан Ґріґорян – вірменське рукописне мистецтво на Поділлі (українською мовою). Конрад Сєкєрський порушує питання про релігійність вірмен та предмети їхнього культу (польською мовою).

У кількох статтях ідеться про мистецьку спадщину вірмен в Україні: Ірина Гаюк розглядає вірменські духовні і матеріяльні пам'ятки з музеїв України (українською мовою), Ліліт Піпоян – архітектуру монастиря Сурб-Хач у Криму, Ануш Тер-Мінасян – архітектуру вірменського собору у Львові (обидві російською мовою), Мікаель Аракелян – ілюстровані рукописи з Галичини, Буковини й Поділля (англійською мовою).

Книжку в м'якій палітурці можна придбати у Видавництві КІУС за 17.95 дол. (плюс податок і поштові витрати; поза межами Канади – ціни в долярах США). Замовлення

можна зробити кредитною карткою через захищену електронну систему (www.ciuspress.com), е-поштою (cius@ualberta.ca), телефоном (780/492-2973), факсом (780/492-4967) або поштою: CIUS Press, 430 Pembina Hall, University of Alberta, Edmonton, AB, Canada T6G 2H8.

КІУС

Японська мова – на основі української

Андрій Медведів

В 2012 році в Україні вийшло друге видання „Українсько-англійсько-японського розмовника". Це сталося через сім років після його першого видання, головною особливістю котрого було те, що він був створений на основі української мови. Адже всі попередні японські розмовники, які поширювались в Україні, видавались на базі російської мови, і тому він був першою спробою ознайомити саме українського читача з основами японського розмовного стилю.

Невеликий наклад розмовника (1000 примірників) вичерпався дуже швидко, що й не дивно, бажаючих вивчати японську мову в Україні виявилось більше, ніж можна було передбачити. Очевидно, це було викликано початком фахового викладання японської мови в чотирьох університетах Києва, в університетах Дніпропетровська, Львова, Одеси, в Харківському університеті ім. Григорія Сковороди.

У зв'язку з цим за останні роки в Україні зросла і кількість необхідної навчальної літератури. Так в 2002-2005 роках у Львові друкувався „Практикум з японської мови". Уклав його М. Федоришин. Вийшло вісім зошитів. Наклад 150 примірників. В 2006 році О.Забуранна і Й. Тойофуку зі Львівського Національного уні-

(Закінчення на стор. 15)

ПАНОРАМА ЖИТТЯ В УКРАЇНІ

Дзвін знайшли у землі

Євген Цимбалюк

БЕРЕЖНИЦЯ, Рівненська область. – Місцева церква Різдва Богородиці після Другої світової війни залишилася без дзвонів – місцеві селяни знали обидва дзвони і закопали у різних місцях. Про них залишився лише переказ.

Дослідники з допомогою металошукачів схованку виявили біля плоту, що огороджує храм. На неї натрапив Олександер Кушнірук. Таким чином знайшовся дзвін вагою у 100 кілограмів.

Знайдений дзвін повернувся до храму Різдва Богородиці.

Встановлено нагороду ім. Тодося Осьмачки

Володимир Поліщук

ЧЕРКАСИ. – Обласна організація Національної спілки письменників України, Смілянський благодійний фонд „Тодось Осьмачка" та підприємство „Булатецькі брати" заснували літературну нагороду ім. Тодося Осьмачки (5,000 грн.), яка присуджуватиметься за високохудожні поетичні збірки, драматичні та прозові твори, в яких зображується український національний характер, осмислюється історична доля України та її народу, втілюється ідея національно-державної незалежності.

Нагорода присуджуватиметься один раз на рік до дня народження Т. Осьмачки 16 травня і вручатиметься на батьківщині письменника в селі Куцівка.

Адреса конкурсної комісії: обласна організація Національної спілки письменників України, вул. Хрещатик, 219, Черкаси, 18000 Ukraine.

Хризантеми Галини Шостак

Євген Корецький

ЗОЛОЧІВКА, Рівненська область. – Оселя Галини Шостак буквально тоне у хризантемах, яких налічується аж 35 видів. Оглянути їх приїздять квітникарі з Рівного, Луцька, сусідніх сіл.

Г. Шостак мріє розвести на своєму квітнику 100 видів хризантем, щоб її хризантемовий рай був не гірший, як в далекій Японії чи Китаї, де особливо шанують ці квіти.

Дочка Галини Шостак Оксана Кубічек і внучка Настя серед хризантем.

Як допомогти...

(Закінчення зі стор. 9)

з української філології. Виходить замкнене коло. Розірвати його може спеціяльна програма для навчання українських студентів з Румунії (і не тільки з неї). Слід створити привабливі умови для здібних дітей з української діяспори, аби вони здобували освіту саме в Україні. Забезпечувати їм безкоштовне навчання на факультетах з престижних спеціяльностей, платити стипендію, надавати гуртожиток. Так, як це роблять поляки, угорці чи ті ж румуни для своїх діяспорян.

В Ужгородському Національному університеті цього року не використано й половину ліцензій на більшість дисциплін. То чого ж не взяти п'ять-10 студентів з сусідньої Румунії? Те саме могли б запровадити івано-франківські, чернівецькі та львівські вищі навчальні заклади. Цього було би цілком досить, аби вирішити проблему з формуванням української інтеліґенції в Румунії. Тим паче, що така практика давно існує в цивілізованих країнах.

Така програма могла б здійснюватися в обміні з румунською стороною на паритетних засадах (до прикладу, 25 наших румунів навчаються і забезпечуються в Румунії, 25 їхніх – у нас). Або й за рахунок України. Для державного бюджету це – мізерні витрати. Натомість виграш України очевидний – ці студенти стають своєрідним мостом у наших взаєминах з південно-західнім сусідом.

Не можна залишати своїх земляків напризволяще. Елементарна цікавість до них, увага до їхніх потреб може надати їм необхідної стійкости, аби протривати на своїх автохтонних землях ще не одну сотню років.

Ужгород

До 140-річчя Соломії Крушельницької

Наталія Бойко

БЕРЕЖАНИ, Тернопільська область. – 23 листопада 2012 року делеґація Бережанського краєзнавчого музею побувала на вшануванні пам'яті співачки світової слави Соломії Крушельницької у Денисівському краєзнавчому музеї.

Відкрив свято директор музею Богдан Савак, виступила директор музею Соломії Крушельницької у селі Біла Надія Зюбровська, з художніми номерами виступили учні та вчителі Денисівської школи. Закінчилася урочистість погашенням спеціяльним штемпелем ювілейного конверта з власною маркою, котрий виготовив Б. Савак.

Спеціяльно до цього заходу козівський художник Мирон Пукало намалював портрет співачки у молодому віці, а колекціонер Любомир Півсеток виготовив ювілейний значок.

Учасники урочистости (зліва): директор Бережанського краєзнавчого музею Надія Голод, директор музею Соломії Крушельницької Надія Зюбровська, завідувач фондама Бережанського краєзнавчого музею Наталія Бойко, директор Денисівського краєзнавчого музею Богдан Савак.

НОВИНИ З УКРАЇНСЬКОГО КАТОЛИЦЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Презентація книги о. Ігоря Мончака

ЛЬВІВ. – Видавництво Українського Католицького Університету (УКУ) 2 червня 2012 року презентувало переклад книжки о. Ігоря Мончака „Флорентійський екуменізм у Київській Церкві". Це перекладена з англійської мови докторська дисертація о. І. Мончака, яку він захистив у 1966 році в Папському Григоріянському університеті (Рим). Книга започатковує нову серію у видавництві УКУ – „Пам'ятки історично-богословської думки".

Головною ідеєю праці, за словами історика Олега Турія, з одного боку, є показати богословське розуміння природи Церкви. З іншого боку, о. І. Мончак, досліджуючи загальні еклезіологічні богословські принципи, спирається на конкретний досвід Церкви Київської традиції, який зокрема пов'язаний з її спробами впровадити ідею єдности з Римським Апостольським престолом та єдности Вселенської Церкви.

Книга о. І. Мончака була однією з перших спроб греко-католицьких науковців у діяспорі використати потенціял II Ватиканського собору для того, щоб домогтися повного визнання гідности унійної Київської Церкви, яку переслідував тоталітарний режим.

Монографія написана в історично-богословському ключі й ділиться, відповідно, на дві частини – богословську та історичну. Основна тема першої з них – еклезіологічна аналіза поняття „помісної Церкви" і формулювання на його основі концепції церковної єдности в різноманітті.

В історичній частині автор, спираючись на свої богословські висновки, характеризує Київську Церкву як конкретне історичне втілення „помісности" й обстоює тезу про те, що ідея єдности з Римом, проголошена у 1439 році у Флоренції, зберігалася у цій Церкві аж до другої половини XVI ст. та стала підґрунтям для укладення Берестейської унії 1596 року.

Зараз в УКУ триває праця над перекладом книги відомого німецького дослідника Вільгельма де Фріса „Рим і патріярхати Сходу" та праці Джозефа Джіла про Флорентійський собор.

Книга про польські репресії

ЛЬВІВ. – Книгу Романа Скакуна „Пацифікація": польські репресії 1930 року в Галичині" видано на підставі численних архівних документів та пресових матеріялів. За словами Р. Скакуна, в історії міжвоєнної доби є ще дуже багато білих плям, багато подій начебто відомих, згадуваних навіть у шкільних підручниках, але докладно не досліджених і не осмислених.

14 вересня 2012 року на Форумі видавців у Львові відбулася презентація книги.

„Пацифікація" – маштабна каральна акція, яку у вересні – листопаді 1930 року провела в Галичині тогочасна польська влада, т. зв. режим „санації". Ця акція, підставою до якої були численні акти саботажу в липні – вересні того ж таки року, охопила понад 450 місцевостей і стала ударом по всіх формах організованого українського національного життя. Загони поліції, а згодом і залучене до акції військо, піддавали жорстоким побоям підозрюваних у „нельояльності", руйнували під приводом обшуків їхні хати й громадські установи, знущалися над українською людністю.

Одночасно відбулися арешти багатьох українських діячів, закриття шкіл, читалень, кооперативів, спортивно-освітніх товариств. „Пацифікація" викликала великий резонанс у світі – насамперед завдяки кампанії протестів, розгорнутій Европі та США заходом Організації Українських Націоналістів та інших українських політичних сил і стала предметом розгляду на форумі Ліґи націй.

Прес-служба УКУ

Бізнес-школі УКУ – п'ять років

ЛЬВІВ. – Львівська бізнес-школа Українського Католицького Університету (УКУ) відзначила п'ять років діяльности. „Добра освіта, прозорість, любов до людей – це знамення для школи: тут поєднані близькість богослов'я і підприємництва, що є чимось незвичайним для України", – сказав ректор УКУ Владика Борис Ґудзяк під час конференції з нагоди святкування річниці.

Ректор висловив побажання, щоб школа розширювала свою діяльність у Києві, Дніпропетровську та навіть в інших країнах.

Керівник школи Софія Опацька наголосила: „Відкриттям минулого року для нас стала маґістерська програма з іновацій та підприємництва. У вересні цього року почнеться програма маґістратури з управління інформаційними технологіями. Це єдина школа, що голосно ставить питання про цінності та відповідальність".

Участь у конференції взяли народний депутат Петро Порошенко, засновники школи Віталій Антонов (компанія „Soft Serve") та Ярослав Рущишин (акційне товариство „Тротола"), голова міста Андрій Садовий.

Учасники конференції у Львівській бізнес-школі УКУ.

Опера розповідає...

(Закінчення зі стор. 5)

– Що ж саме завадило роботі над оперою?

– В той час я був дуже зайнятий гастролями в Україні та підготуванням першого міжнародного музичного фестивалю клясичної музики „Київ-Мюзик-Фест", продюсерами якого були Іван Карабиць і я, за сприяння Спілки композиторів України.

Тоді я почав використовувати дещо з скомпонованого для опери матеріялу в моїй інструментальній музиці, здебільшого в двох творах, обидва з яких вже звучали в Ню-Йорку в минулі роки: „Сновидіння" та Симфонія ч. 2 „Червона земля", усі чотири частини якої містили сцени з опери. Протягом двох сезонів симфонію виконував Новий Джуліярдський ансамбль під диригуванням Джоела Сакса.

– Які обставини сприяли завершенню опери?

– Успішному завершенню опери сприяло надання мені стипендії ім. Петра Яцика Українським Науковим Інститутом Гарвардського університету. Ця стипендія дала мені можливість провести п'ять місяців у Кембриджі, працюючи над цим проєктом та беручи участь у діяльності інституту та університету.

Завдяки перебуванню в Гарварді мені вдалося зосередити усі сили на постанові опери. Уривки з опери були вперше представлені 17 листопада 2008 року в Сведенборґській каплиці неподалік Гарвардського університету. Оригінальну назву опери „Голодомор" було надано за порадою Джона Дайкерса, видатного тенора, якому я вдячний за моральну підтримку.

Цей концерт був частиною міжнародної наукової конференції „Великий Голод в Україні: Голодомор та його наслідки, від 1933 року і дотепер", яку організував Гарвардський університет.

Ще один виступ відбувся у листопаді того ж року в приміщенні ООН в Ню-Йорку. Тоді було представлено дві сцени з опери лише в супроводі піяніно. Я також заграв деякі частини Симфонії ч. 2. У жовтні 2012 року ми представили дві сцени з опери в Лас-Веґасі, цього разу з камерною оркестрою з дев'яти музикантів. Існує дві версії опери: для симфонічної оркестри та камерна.

– Чому для опери обрано англійську мову?

– Для того, щоб зробити оперу доступною для американської і міжнародної авдиторії, яка включає й українську. Крім того, ця англомовна версія є автентичною, адже її написав Б. Бойчук, американець українського походження. Він, до речі, є чудовим, досвідченим перекладачем. Згодом Б. Бойчук напише також й українську версію.

– Яким Ви бачите майбутнє цієї опери?

– Якщо концертні виступи будуть успішними, будемо шукати установу, яка мала б бажання організувати виступ-майстерню. Опера є найдорожчим видом візуального мистецтва (за винятком хібащо сучасних мюзиклів). Не існує продюсера, який взявся б за постановку опери, не маючи ґарантій, що твір матиме успіх. Тому найбільш ймовірним кроком була б вистава у невеликій оперній залі, яких у Ню-Йорку існує чимало. Це залежатиме від нашої спроможности зібрати необхідні фінансові фонди.

Вісті Фундації імені Івана Багряного

Березень 2013 року, ч. 150

Броди – пам'ятник наших надій

З кожним роком назва міста Броди, де відбувся бій української дивізії „Галичина" з червоним військом, набирає виразнішого символічного значення. Слово Броди було пов'язане з ще однією битвою українського народу за свої права, в дуже невигідних обставинах. Воно стало незнищенним пам'ятником стремлінь нашого народу до незалежності. До Бродів українці мусіли так само прийти, як мусіли прийти до Полтави, Крут, Базару чи боротьби вояків Української Повстанської Армії, бо кожний поневолений народ використовує першу нагоду для самооборони й боротьби за свої права.

Броди – це не лише унікальний випадок в історії українців, а такий же символ, як для поляків – Монте Касіно чи трагедія Варшавського повстання, а для угорців – Будапешт 1956 року.

Боротьба за свої права неминуча, бо жодна панівна група, жодна панівна кляса, жодна панівна держава, а тим більше диктаторська тиранія не здасть своїх панівних позицій добровільно, і поневолений народ мусить за свої права боротися. Тому при творенні Дивізії „Галичина" український народ взяв зброю у свої руки для своїх власних цілей. Не використати цієї нагоди було б гріхом, бо хто міг передбачити майбутні події?

Український народ не міг стояти осторонь від воєнних подій, бо через наші землі два рази перекотився фронт. Якщо б ми не взяли зброї самі, нас і так би змусили, як це вже не раз було, воювати за чужі інтереси, а наші жертви пропали б безслідно.

Тому Броди, як Полтаву, Маківку, Крути, Базар не можна розглядати як окремі битви, підраховуючи вбитих і ранених. Це пам'ятники устремлінь українського народу до своєї волі, на своїй власній землі, і такими вони назавжди залишаться.

Крути – символ патріотизму

Українські визвольні змагання 1917-1920 років повні самопосвяти й геройства їхніх учасників. Армія Української Народної Республіки, що протягом трьох років невпинно боролася проти переважаючих кількісно і краще озброєних ворожих сил, виявляла постійне геройство і хоробрість, що дорівнювали хібащо поведінці в бою колишніх славних воїв Святослава і лицарів Війська Запорізького.

Але це й не дивно: вояки Армії Української Народної Республіки – це ж були нащадки воїв Святослава і лицарів-січовиків Запоріжжя.

Найефективнішим під цим оглядом були початок і кінець збройних змагань 1917-1920 років – безсмертні Крути і Базар.

Крути – маленька залізнична станція південної Чернігівщини. Безпосередній доступ до столиці України. Тут стався перший бій в обороні молодої самостійної Української Республіки. Цвіт молодої столиці, юнаки, які ще недавно були студентами університету або учнями гімназій, а тоді – юнаки 1-ої і 2-ої Юнацьких старшинських шкіл, ще не закінчивши свого військового вишколу, пішли в бій і полягли смертю хоробрих в обороні Батьківщини.

Як могло статися, що уряд згодився послати цю молодь, коли було багато „українізованих" полків і дивізій? Колишня російська армія, внаслідок втоми від війни і розкладницької більшовицької аґітації, була небоєздатною. Вояки рвалася додому ділити землю і не хотіли воювати. Всі тодішні політичні й національні рухи стали на ґрунт побудови добровільних військових формацій: червона ґвардія – у більшовиків, добровольча армія – у білоґвардійців, національні збройні сили Польщі, України і т. д.

Сталося так, що в момент, коли військо Муравйова насувалася з півночі на Україну, в столиці не було українського війська. На фронт, до Гребінки-Прилук, вийшли частини „Слобідського коша", 1-ша Юнацька старшинська школа і Січові Стрільці, а 2-га Юнацька школа разом з частинами „Слобідського коша", як їхній авангард, вийшли в напрямку на Конотоп-Крути.

Тим часом ворог, бачачи безсилля українського уряду в Києві, підняв повстання. В столиці було тільки так зване „Вільне козацтво". Тоді частина „Слобідського коша", що пішла на Конотоп-Крути, повернулася назад і під особистим командуванням С. Петлюри успішно ліквідувала повстання в Києві – 2-га Юнацька школа, оті герої, що полягли в першому бою за свободу України.

Молоді юнаки вночі проти 29 січня виявили затятий опір чисельно переважаючим силам ворога, ядром яких були колишні матроси Балтійської фльоти. Для майбутніх старшин української армії не було відступу й не було полону. Всі вони, як герої Спарти під Термопілами, вмерли смертю найхоробріших.

Незабаром прийшла допомога: „Слобідський кіш", успішно ліквідувавши ворожі дії, повернувся на фронт, відбив Крути і привіз полеглих героїв до столиці.

Увесь Київ взяв участь в урочистих похоронах героїв. Їхні домовини дослівно танули в заплаві квітів.

Крути залишаться назавжди національним символом любови до Батьківщини і відданности, включно з готовністю життя за неї покласти, якщо її свобода перебуває під загрозою.

Щиро дякуємо за підтримку Фундації!

Від часу появи попереднього числа сторінки Фундації ім. Івана Багряного прислали пожертви для потреби Фундації та на інші цілі такі організації та особи:

1,100 дол. – Василь Стан (з них по 500 дол. для газет „Літературна Україна" та „Промінь Просвіти" в Кривому Розі, а решта – на потреби Фундації); **1,000** дол. – Фундація „Самопоміч" в Чикаґо – для Товариства української мови; по **200** дол. – Галя Бистрицька в річницю смерти брата Євгена Кальмана та Леся Ткач-Богуславець (дочка Дмитра Нитченка) в пам'ять свого чоловіка Віктора Ткача, який помер 23 листопада 2012 року в Австралії; **160** дол. – Віра Канарейська; по **100** дол. – Ігор Вислотський і Марта Фаріон, Валентина Чудовська та Роман Дайнека; по **50** дол. – Марія Зарицька, Люба Шевченко в пам'ять Наталії – дружини Ігоря Лисого, Ольга і Василь Карпенки замість квітів на могилу Віри Похолюк (з них по 25 дол. для сиріт та журналу „Бористен") та Люба і Анатолій Коломийці; 40 дол. – Марія Сулківська в пам'ять Віри Похолюк (з них по 20 дол. для сиротинця та Фундації); по **25** дол. – Данило Томащук, Володимир Колюбінський та Євдокія Ткачук; **20** дол. – Степан Отупак.

Управа Фундації щиро дякує всім жертводавцям й прохає й далі підтримувати Фундацію своїми пожертвами, щоб вона могла допомагати видавництвам, газетам, журналам та сиротам України, популяризувати українську мову, історію та культуру у патріотичних виданнях України.

Дописи і листи до Фундації ім. Івана Багряного, членські внески і пожертви просимо посилати на адресу:

Bahriany Foundation
811 S. Roosevelt Ave.
Arlington Heights, IL 60005 USA

Сторінку редагує Олексій Коновал.

Можна придбати книги

В Фундації ім. Івана Багряного можна придбати книги, яких вже є обмаль, виданих чи фінансованих Фундацією таких авторів:

„Листування Івана Багряного" в двох томах – 50 дол., Іван Багряний **„Людина біжить над прірвою"** – 20 дол., **„Огненне коло"** (про бій дивізії „Галичина" під Бродами) – 15 дол., казки **„Про лелек та Павлика мандрівника"** та **„Телефон"** – по 8 дол., книги Віталія Бендера „Фронтові дороги" – 15 дол. та **„Марш молодости"** (**„Станція Пугаловська"** та **„Фронтові дороги"**, статті та листування) – 30 дол., Василя Гришка **„Карби часу"** (спогади, статті та про його участь в партії ОУН та пізніше – в УРДП, том 2-ий) – 30 дол.; Михайла Воскобійника **„Україна – національна ідея і чин"** (публіцистичні статті та 70 листів) – 20 дол. і **„Збірник на пошану Григорія Китастого"** – 15 дол. та брошура **„Крути – пам'яті героїв Крут"** – 5 дол. Брошура видана у „Смолоскипі" для музею в місті Крути за 3,000 дол., які надала Фундація. Брошура містить список студентів, юнаків і гімназистів, які загинули в бою, та тих, що залишилися живими, промову на похороні крутянців в Києві, ряд статтей та віршів відомих осіб, присвячених крутянцям.

Бажаючі придбати якусь з цих книг можуть прислати чек на адресу Фундації. Нагадуємо, що банк за розмін чека з Канади, виписаного в канадських долярах чи долярах США, бере 15 дол. комісійних, а за чеки з інших країн бере за розмін чека 30 дол., тому просимо надсилати гроші з Канади та інших країн в „Money order".

Японська мова...

(Закінчення зі стор. 12)

веситету ім. Івана Франка видали підручник під назвою „Японська в темах". В 2007 році Київський університет ім. Тараса Шевченка надрукував посібник К. Комісарова „Умовні конструкції в сучасній японській мові", накладом 300 примірників. І нарешті в 2009 році знову у Львові побачив світ навчальний посібник „Мінна-но Ніхонго" („Японська для всіх"). Наклад – 500 примірників. Оце, за нашими даними, і всі підручники японської мови на базі української.

Тому публікація нового видання „Українсько-англійсько-японського розмовника" є якраз на часі, бо він хоч і не називається підручником, все одно допомагає вирішити проблему гострої нестачі навчального матеріялу з японської мови.

Разом з тим, як і всі українсько-чужоземні та чужоземно-українські розмовники, він посередньо робить свій внесок в нелегке змагання з так званим суржиком в українській мові, який все настирливіше проникає в розмовну мову, псує і засмічує її непридорним для неї брудом.

Чим же відрізняється нове видання розмовника від попереднього? Як зазначено на першій сторінці, він є доповнений та перероблений. Конкретно: містить не 32, а 35 розмовних тем. Новими темами є „Ікебана та чайна церемонія" (тема 16); „Промислова фірма" (тема 32); „Комп'ютери" (тема 34).

По-друге, до нього додані чотири бесіди з питальними словами хто, що, коли, скільки, а також 11 діялогів з загальновживаними висловами.

Короткий опис граматики був розширений за рахунок нового розділу „Ввічливі лексичні та граматичні форми" і зауваженням про японську групу слів „ваго".

Серед додатків з'явився невеликий параграф під назвою „Короткі історичні відомості про Японію".

Передмову до розмовника японською мовою написав редактор з Японії Со Шітанда. Розмовник оформлений новими графічними ілюстраціями Хіросіге, відомого японського художника XIX ст.

Таким чином розмовник став змістовнішим та інформативнішим як в лексичному, так і в граматичному розумінні. Він збагатився новими і дуже важливими сучасними японськими темами. Крім того, діялоги з загальновживаними висловами та бесіди з питальними словами значно розширили його розмовну базу. У висліді усіх цих змін розмовник збільшив свій попередній обсяг і нараховує 292 сторінки замість 204.

Можна сподіватися, що нове видання розмовника буде з задоволенням прийняте і схвалене всіма українськими японолюбами.

Книжку можна придбати в Андрія Медведева за 13 дол. (з пересилкою) за адресою: Medvediv, 13700 Valley View Road., Apt. 249, Eden Prairie, MN, 55344

Мінеаполіс

ПЕРЕЖИТЕ І НЕЗАБУТЕ

В'язні малювали саморобні листівки

Олександер Вівчарик

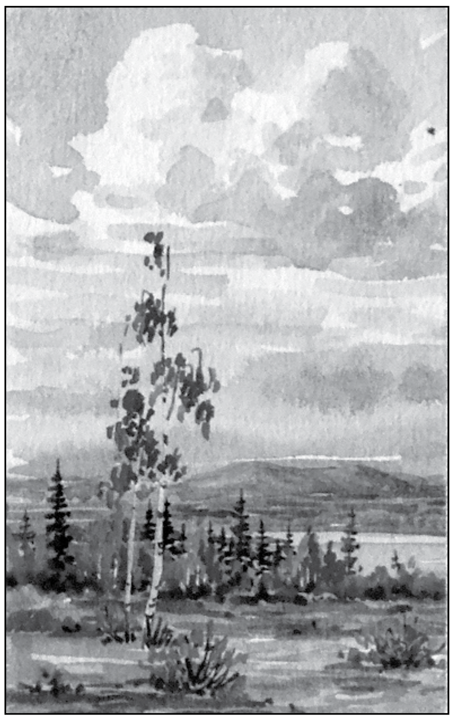
ЧЕРКАСИ. – Рік тому, 30 березня 2012 року, померла донька священика з Волині, в'язень сталінських таборів Ніна Адаркіна (в дівоцтві Переверзєва). Вона народилася і виросла на Волині, а на каторгу потрапила за любов до України, коли повнилися концтабори мільйонами українців. Серед них була і молода співуча волинянка.

Хоч політичні в'язні і були за ґратами, та спілкувалися на засадах моралі і християнського виховання, незважаючи на заборони, відзначали релігійні та особисті свята, потайки малювали вітальні листівки.

Написи доводилося робити російською мовою. Ці вітання Н. Адаркіна зберігала все життя. За колючим дротом вона покохала Кирила Адаркіна, який був колишнім радянським вояком, освіченою людиною, але мав необережність критикувати радянську владу. Тож і опинився в ув'язненні.

Молоді люди обмінювалися саморобними листівками на Різдво. Коли звільнилися, одразу побралися. К. Адаркін став в Інті, що на північній Комі, відомою людиною, працював головним інженером на цегельному заводі і першим у колишньому СРСР зумів використати на виробництво цегли шахтну породу. Уся Інта збудована з цегли, яку випалювали за його методикою. Дружина виховала двох доньок, навчила їх української мови. Вийшовши на пенсію, родина колишніх політв'язнів жила на Харківщині, згодом переїхала до Черкас.

К. і Н. Адаркіни на пам'ять про їхню любов і життя дітям і онукам залишили мальовані листівки, які засвідчують: людина подолає все, якщо вона Людина.

Листівки з архіву Вікторії Адаркіної-Шапран

Ярослав Лемик – патріот, вірний товариш, редактор

4 грудня 2012 року у Львові помер, на 72-му році життя, головний редактор журналу „Світ Дитини" Ярослав Лемик. Він був жертвенним та працьовитим громадським діячем, національно свідомою людиною, несхитним українським патріотом. Нижче вміщуємо спогад про св. пам'яті покійного Я. Лемика, надісланий до „Свободи" відомим українським поетом-львів'янином Ігорем Калинцем.

Св. п. Ярослав Лемик

Народився Ярослав Лемик недалеко від Львова, у селі Солова. Підростав в час жорстокої війни між німцями і совєтами. Німецькою кулею був убитий старший брат Михайло, що був українським патріотом і не хотів чужого панування на рідній землі.

Не раз чув малий Славко і про свого дальшого родича – стриєчного брата Миколу Лемика, про якого всі говорили як про великого героя, що помстився московським комуністам за Голодомор на Великій Україні 1933 року, застріливши високого московського дипломата у Львові. Засуджений пожиттєво, він звільнився з польської тюрми в 1939 року і загинув на Полтавщині.

Згодом, завдяки Я. Лемикові, відкрито пам'ятну таблицю про М. Лемика на вул. Котляревського – на будинку колишнього російського консульства. І в журналі „Світ Дитини" він вміщував статті про ці події. А при кінці свого життя Я. Лемик, приїхавши до свого села на відкриття пам'ятника М. Лемикові, зібравши останні зусилля, виступив перед односельцями, розповідаючи про життя героя-патріота. То був останній прилюдний виступ Ярослава. Він відійшов в інший, кращий світ з словами „Героям слава!". Бо наша молода держава потребувала і буде ще довго потребувати свідомих і жертовних синів і дочок.

Навчався Я. Лемик у початковій школі в Солові, потім у Львівській гімназії ч. 1. Закінчив Львівський Політехнічний інститут, працював на заводі. Вихований змалку на добрих українських книжках, він дуже любив читати. Але в радянський час наших книжок про історію, культуру майже не було. Хлопець познайомився з групою молодих львівських художників і письменників, „Шістдесятниками". Ця молодь творила свої книжки, картини, щоб нагадувати українцям, що в них є своя мова, культура, історія, традиції. Але їх книжки не друкувалися, тож доводилося самим на друкарських машинах розмножувати таку літературу. Це був час „самвидаву". Владі це не подобалося – і вона стала переслідувати і тих, хто писав, і тих, хто друкував і поширював заборонену літературу.

Я. Лемик любив гарно оформляти ці книжечки і своїми фотографіями, і графікою знайомих художників. Але за такі „подарунки" можна було сісти до тюрми. Йому пощастило – КҐБ не довідалося, що він їх виготовляв.

Світлини авторства Я. Лемика з тих часів поміщені у книжках, альбомах і музеях. Зокрема він багато назнімкував з львівських коляд 1970, 1971, 1972 років. І на тих світлинах бачимо багато його друзів-Шістдесятників і гостя з Києва – поета Василя Стуса.

В січні 1972 року, після Різдвяних свят, багато друзів було заарештовано і засуджено. У Я. Лемика теж робили обшуки, викликали на допити, звільнили з роботи, лякали... Але він залишився вірним своїм приятелям, своїм переконанням.

Разом з дружиною Лідією Хом'як – інженером, однодумцем він збирав книжки, твори мистецтва, обоє любили мандри. З Карпат привозили гарні народні речі, зокрема гуцульський одяг. Їхня домівка (попри обшуки чи звільнення з роботи) притягала шляхетне товариство – і ті вечірки користувалися доброю славою у місті. Водночас не переривали контактів з приятелями, які були ув'язнені за „самвидав". У такій атмосфері виховувалася їхня дочка Роксолана.

Коли в кінці 1980-их років настало національне відродження, вернулися друзі, знову почалося цікаве, бурхливе життя. Я. Лемик разом з Іриною та Ігорем Калинцями допомагав самвидавному журналові „Євшан-Зілля" (1987-1989). Кінокамерою знімав перші віча, походи, багатотисячні панахиди на могилах українських героїв. Став літописцем-фільмарем найважливіших подій у Львові і Галичині. Його обрали до міської ради. Саме завдяки йому, у великій мірі, Львів знову став українським містом, позбувшись окупаційних найменувань вулиць і майданів. Це за наполяганням Я. Лемика названі вулиці Степана Бандери, Генерала Тараса Чупринки, Євгена Коновальця та інші.

У 1994 році подружжя Лемиків відновило дитячий журнал „Світ Дитини", ліквідований у 1939 році совєтськими окупантами як націоналістичний. Головним редактором стала Л. Лемик. Журнал навчав молодих читачів історії України наших релігійних свят, традицій, пригадував забутих і заборонених письменників. Часопис створив бібліотечку „Світу Дитини", видаючи цікаві книжечки як давніших авторів, так і теперішніх.

По смерті дружини Я. Лемик очолив редакцію журналу, дбаючи про оформлення, друк і розповсюдження. Підбирав на обкладинки репродукції найкращих картин чи графічних робіт українських художників. Він любив цих митців і хотів, щоб і малі читачі теж запізнали і полюбили їх.

Подякуймо Покійному усі разом за його невтомну працю, за його щире українство, за любов до дітей, яких хотів бачити патріотами і християнами змалку і до останку. Бо їм будувати ту Державу, за яку поляглии його родичі і ще чимало героїв. Слава їм! І слава йому – Ярославові Лемикові, вічная пам'ять і Царство Небесне, яке, напевно, Він заслужив.

Незабутній Стефан Гованський

Св. п. Стефан Гованський

11 лютого в Стемфорді, Конектикат, після тривалої боротьби з хворобою, у 70-річному віці, відійшов у вічність Стефан Гованський, активний діяч української громади.

С. Гованський народився 2 травня 1942 року в Ждині, на Лемківщині, в сім'ї Дам'яна та Фотини (Шевчик) Гованських. Вирішальним чинником в його житті була депортація його сім'ї у 1947 році з рідної землі на північ Польщі.

Подорож його сім'ї закінчилась у США на початку 1960-их років, але С. Гованський ніколи не забував свого українського коріння, все життя посвятивши служінню батьківщині як голова і активний учасник численних українських організацій у діяспорі. Довгі роки він був головою 2-го Відділу та членом Крайової управи Організації оборони Лемківщини в США, головою Фундації досліджень Лемківщини та куратором лемківського музею в Стемфорді. Не можна переоцінити його велетенську працю на благо рідної землі та рідних людей, його нескінченну енергію в організації фестивалів, забав, Різдвяної коляди та збирання фондів для українських організацій.

С. Гованський був довголітнім спонзором, організатором і активним членом клюбу „Крилаті" – молодіжної футбольної організації. Він був і тренером, і управителем і справжнім батьком української спортивної команди. Ще юнаком у Польщі він здобув звання чемпіона з боротьби серед юніорів. Його діти теж грають у футбол.

С. Гованський здобув фах інженера-механіка в Ню-Йорку наприкінці 1970-их років. У день вручення диплому він не був присутній на церемонії, тому що обрав свято закінчення дитячого садка його сином Марком Гованським – такою безмежною була його відданість сім'ї. Сам він невдовзі отримав диплом маґістра.

С. Гованський залишив у невиплаканому смутку і скорботі свою дружину Марію-Надію (в дівоцтві Лозиняк), сина М. Гованського з невісткою Марією (в дівоцтві Гривна) та внучкою Надією, дочку Діяну Рейлі (в дівоцтві Гованська) та зятя Браяна з внучкою Оливією, дочку Лену Гованську, брата Петра Гованського з дружиною Надією та всією сім'єю, шваґра Михайла Барну з сім'єю.

С. Гованського випередили, відійшовши у вічність, його батьки та сестра Анна Барна.

Добровільні пожертви у пам'ять С. Гованського у формі чеків можна скласти на ім'я Організації оборони Лемківщини: Organization for the Defense of Lemkivshchyna (OOL), P. O. Box 7, Clifton, NJ 07015-0007, або на іншу ціль за бажанням жертводавців.

У 40-ий день смерти Марійки Процюк-Бокало

Св. п. Марійка Процюк-Бокало

18 січня відійшла у вічність, на 67-му році життя, св. п. Марійка Процюк-Бокало. Похоронні відправи відбулися в похоронному заведенні Литвин і Литвин в Юніоні, Ню-Джерзі, і остаточно – в Українській православній церкві-пам'ятникові св. Андрія Первозванного в Савт-Бавнд-Бруку, Ню-Джерзі.

У великому смутку залишилися чоловік Мирон, доня Таїса з синами Васильком і Славком, сестра Люба з чоловіком Юрієм Гуменюком і їхнім сином, брати Петро з сином і Славко з дружиною і дочкою.

Передчасний відхід визначної активістки Українського спортово-виховного Товариства „Чорноморська Січ", зокрема літньої Спортової школи „Чорноморської Січі" та Української Спортової Централі Америки і Канади, глибоко вразив нас смутком та жалем.

Св. п. М. Процюк-Бокало понад 30 років віддано працювала в Управі УСВТ „Чорноморська Січ", виконуючи обов'язки провідниці плавацької дружини, яка під її проводом взяла участь у 44-ох крайових змаганнях УСЦАК, де була 28 разів чемпіоном і 12 разів віце-чемпіоном. У 1991 році М. Процюк-Бокало організувала плавацьку репрезентацію УСЦАК, з якою взяла участь у поїздці в Україну, де відбулися плавацькі змагання з дружинами Львова, Тернополя, Івано-Франківська, Ужгороду.

М. Процюк-Бокало близько 30 років успішно працювала секретаркою Спортової школи, організовувала гуртки співу, деклямації навіть серед дітей, які не володіли українською мовою. Вона як професійна учителька вдало навчала їх української мови.

М. Процюк-Бокало успішно організовувала і проводила плавацькі чемпіонати УСЦАК на Союзівці, не обтяжуючи цими справами інших членів централі. Свого часу М. Процюк-Бокало була членкою і секретарем 28-го Відділу Союзу Українок Америки. Після закінчення Ратґерського університету деякий час була в Ню-Йорку соціяльним працівником. Коли ще існувала Українська парафіяльна школа в Елизабеті, Ню-Джерзі, М. Процюк-Бокало працювала у ній учителькою. В останні роки працювала учителькою в американській школі.

Громадська і спортова активність М. Процюк-Бокало стала добрим прикладом для доньки Таїси, яка перейняла обов'язки мами і має намір гідно її наслідувати.

Омелян Твардовський

Ділимося сумною вісткою, що 15 січня 2013 року відійшов до вічности, проживши 89 років, наш найдорожчий Чоловік, Тато, Дідусь і Прадідусь

св. п.

Володимир Нанашко

похоронні відправи відбулися 18 січня в церкві св. Йосафата в Бетлегем, Пенсильвенія. Тіло Покійного спочило на Українському цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд-Бруку, Ню-Джерзі.

Залишилися у смутку:

дружина	- Марія
доньки	- Ірена Лабенська
	- Ліля Козіцька з чоловіком д-ром Петром
внуки	- Ліля А. Козіцька
	- Лариса Правак з чоловіком д-ром Юрієм
	- Наталія Гайдукевич з чоловіком Олесем
	- Петро Козіцький
	- Аріана Лабенська
правнуки	- Калин і Ела Праваки
	- Петро Гайдукевич
братові	- Софія Сареджан з родиною
	- Валя Нанашко з родиною
шваґри	- Віра і Богдан Тодоріви з родиною
свати	- Анна і Володимир Козіцькі

Вічна Йому пам'ять!

Ділимося сумною вісткою що в суботу, 9 лютого 2013 року відійшов у вічність у присутності родини, дорогий Чоловік, Батько, Дідусь і Тесть

св. п.

Іван Хемій

нар. 7 липня 1920 року.

Мешканець дільниці Jamaica у Ню-Йорку, був членом робітничої унії Local 32-BJ, та працював мийником вікон на великих будинках у Ню-Йорку. Після відходу на пенсію проживав у Кергонксоні, Н.Й.

Залишилися у глибокому смутку:

дружина	- Марія
син	- Петро
невістка	- Юлія
внук	- Матвій, Wallkill, NY
донька	- Ольга, Jupiter, Fl.
невістка	- Лідія, Monroe, NY

Похорон відбувся на цвинтарі Pine Bush у Кергонксоні, Н. Й.

Вічна Йому пам'ять!

Ділимося сумною вісткою, що 11-го лютого 2013 р. на 71-му році життя відійшов у вічність вірний син лемківської землі

св. п. СТЕФАН ГОВАНСЬКИЙ,

заст. голови КУ Організації Оборони Лемківщини, голова Фундації Дослідження Лемківщини в Америці та довголітній голова 2-го Відділу ООЛ в Йонкерс, Н.Й.

Похоронні відправи відбулися в церкві св. Михаїла в Йонкерс, Н.Й., а опісля похорон на цвинтарі в Hastings-on-Hudson, NY.

Родині Покійного дружині Марії-Наді, дочкам Діяні з родиною, Лені і синові Маркові з родиною висловлюємо щирі співчуття.

Крайова Управа
Організації Оборони Лемківщини
та
Фундація Дослідження Лемківщини в Америці

З невимовним жалем повідомляємо друзів та всю українську громаду, що в неділю, 20 січня 2013 року у м. Гамільтоні, Онт., передчасно, на 52-му році життя, припинилося биття серця нашого дорогого і незабутнього Сина, Чоловіка, Тата і Дядька

св. п.

Тараса Володимировича Токаря

народженого 2 червня 1960 року в м. Няяґара Фалс, Онт.

У свій час відвідував „Гай-скул" та українську школу. Був членом ОДУМ. Працював на фабриці Ford в м. Оквил, Онт.

Похоронні відправи відбулися в похоронному заведенні Patrick J. Darte, в м. Ст. Катеринс, Онт.

Прах покійного буде поховано на кладовищі Lundy's Lane в м. Няяґара Фалс, Онт. , поряд з його улюбленим братом Леонідом, який помер 30 липня 1986 року.

Залишились прибиті горем:

дружина	- Tracey, Hamilton, Ont.
батько	- Володимир, Niagara Falls, Ont.
дочка	- Tara Lynn, Niagara Falls, Ont.
брат	- Володимир з родиною, Niagara-on-The-Lake, Ont.
сестра	- Надія з чоловіком Петром і родиною, Hamilton, Ont.
сестра	- Марія з родиною, Hamilton, Ont.

дальша родина в Канаді й Україні.

Вічна Йому пам'ять!

З глибоким смутком у серці повідомляємо родину і приятелів, що наша дорога Мама, Сестра і Тета

св. п.

Стефанія Кобилецька

відійшла у Божу вічність 15 лютого 2013 року, у St. Petersburg, FL на 93-му році життя.

Вона народилася 11 вересня 1919 року в місті Дрогобичі в Україні. Стефанія була третьою дитиною в п'ятидітній родині.

У глибокій жалобі залишилилися:

син	- Ярослав з сружиною Пією,
сестра	- Ґізеля Коцибала;
племінниці	- Таня Татарко, Аркадія Коцибала, Уляна Стуарт з чоловіком Карсоном, Соня Смит з чоловіком Бернардом;
племінник	- Ігор Таратуцький з його жінкою Джоанною,

родина в Україні та близькі товариші.

Похоронні відправи відбулися 18 лютого 2013 року в Церкві Богоявлення Господнього в St. Petersburg, FL. За волею Покійної, її поховано коло чоловіка Володимира та мами Теодозії Стоцької на Calvary Catholic Cemetery, St. Petersburg, FL. Пожертви можна складати на Український Національний Музей в Чикаго (Ukrainian National Museum in Chicago, 2249 W. Superior St. Chicago, Il. 60612.)

Вічна Їй пам'ять!

Шановні читачі!
Висилаючи до „Свободи" спомини і співчуття з приводу відходу своїх близьких і друзів, не забувайте підтримувати видання тижневика пожертвами на пресовий фонд!